Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkêren hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Devrim ve sosyalizm için örgüt seferberliği!

Yıl:8, Sayı:219-220
13 Aralık 1982

Liberall r demokrat d ğildir

Aliye P.Atılgan

Liberal burjuvazinin sözcüleri, faşist anayasanın kabul edilmesiyle birlikte, o güne kadar daha demokratik bir anayasa için sürdürdükleri "muhalefeti" de rafa kaldırmışlardı. Her türlü demokratik hakkı yok eden bu faşist maddeler topluluğunun "anayasallaşması" karşısında yerlere eğilmişlerdi. Ne kadar gerici, faşist olursa olsun anayasanın kabul edilmesi demokrasi açısından olumlu bir adımdı! Çünkü faşist cuntanın vadettiği "demokrasiye dönüş takvimi"nin aksamadan işlediğinin bir göstergesiydi. Artık gözlerimizi ileriye, "demokrasi günlerine" çevirmeliydik!

İşte böyle bir ortamda, zaten yavaştan başlamış, ancak 10 yıllık-5 yıllık siyaset yasaklarıyla hatırı sayılır bir tokat yemiş olan siyasal parti kurma çalışmaları yeni bir hız kazandı. Çeşitli burjuva kesimler, kurulacak partilerde etkin bir yer kapmak, ya da kendi partilerini kendileri oluşturmak üzere kolları sıvadılar. Burjuva gazetelerinin yazdığına göre "laci"lerini çekip Ankara'ya koşan siyasetçiler yüzünden Mavi Tren'de, Ankara otellerinde yer bulabilmek bile sorun oldu.

Nazlı Ilıcak 16 Ekim tarihli *Tercüman*'da kurulacak olan siyasi partilerle ilgili olarak şu öneriyi yapmıştı:

"... Seçim Kanunu iki büyük partiyi favorize edebilir. Hemen arkasından gelecek seçim döneminde ise bu iki büyük parti Türkiye'de tesirli olabilir. Büyük ihtimalle seçim sistemi barajlı bir sistem getirirse diğer uçlar bu orta sağ ve orta sol partiler içinde kümelenebilirler. Ve Türkiye öbür dönemde tam bir demokrasi tatbikatı içine girebilir."

Bu sözler Ilıcak'ın "tam bir demokrasi tatbikatı"ndan ne anladığını çok güzel gösteriyor. Ancak yukarıdaki anti-demokratik görüş Ilıcaklarla sınırlı kalmadı. Yeni parti kurma çalışmalarına şu ya da bu ölçüde katılan, bu konuda yazı yazan aşağı yukarı tüm burjuva çevrelerde ağırlık kazandı. Ortanın biraz sağı ve solunda iki büyük burjuva partisinin siyasal yaşamı tekeline alması "Türkiye'nin tarihsel bir gerçeğiydi"!

Burjuva çevreler, sözde bir demokrasinin siyasal partilerini oluşturma yönünde hummalı bir faaliyet yürütedursunlar *Milliyet* gazetesinin "sızdırdığı" bir haber ortalığı altüst etti:

"Yüzde 91,3'lük evet oylarının bir partide toplanmasına çalışılıyor." (18 Kasım 1982)

"Faşist cuntanın tercihi" olarak yansıtılan haberde halk oylamasından çıkarılacak dersler ışığında, büyük halk kitlelerinin özlemlerini (!) birleştirebilecek bir büyük partinin kurulacağı, "devlet partisi" niteliğinde düşünülen bu partinin başkanlığını Ulusu'nun üstleneceği bildiriliyor. Gene bu habere göre "üst yöneticiler" (burjuva basını faşist cuntaya böyle diyor) aslında "tek parti oluşturmak" gibi "anti-demokratik bir düşünce" değillermiş. Kurulacak diğer küçük partiler de (Aybar'ın kulakları çınlasın) muhalefet görevini yerine getireceklermiş!

Anayasaya hayır oyu veren, sosyal demokrat Teoman Erel bu faşist "devlet partisi" girişimi karşısında "muhalefeti" yükseltiyor ve Siyasal Partiler ve Seçim Yasası'nın çıkmasıyla genel seçimler arasında altı ay gibi kısa bir sürenin bulunduğuna değinerek şöyle diyor:

"Koşullara bakılırsa sivil kadroların siyasete hazırlığı konusunda erken davranılması değil, belki de gecikme söz konusudur.

"12 Eylül'ün desteğini sağlamış bir merkez parti oluşturulması ihtimali, öteki partileri meydana getirecek siyasi kadrolarda, biraz da zaman sıkışması yönünden tedirginlik yaratıyor. 'Acaba' diyorlar, 'güçlü bir merkez partisi karşısında hazırlıksız mı yakalanacağız?' " *(Milliyet,* 30 Kasım 1982)

Ve Teoman Erel faşist cuntaya "geçilecek sivil dönemin verimli ve başarılı" olması için şu önerilerde bulunuyor:

"Merkezde ve 12 Eylül'ün yanında tavır alarak politika yapmaya hazırlananlardan sağdaki ve soldaki radikallere kadar oyunun kurallarını kabul eden her görüşün partileşip iktidar mücadelesi vermesi doğal sayılmalıdır."

Teoman Erel'in bu önerisi, liberal burjuvazinin Lenin'in bir yazısında dediği gibi, demokrasiyle olan evliliğinin çoktan boşanmayla sonuçlanmış olduğunu gösteren güzel bir örnektir. Teoman Erel'in "devlet partisi"ne karşı yükselttiği "muhalefet", "oyunun kurallarını kabul eden" yani faşizme karşı çıkmayan partilere özgürlük belgisinin ta kendisidir.

Ama, faşist cuntanın yeni siyasal partiler konusunda aldığı tavır, kendine bağlılık yeminleri ederek yerlerde sürünen bu burjuva muhalefete bile tahammülü olmadığını gösteriyor. Evren'in her türlü "demokratik kılıf"tan sıyrılmış Artvin konuşması bu tavrın en güzel örneğidir. Evren şöyle diyor:

"Daha MGK'nın çıkarmış olduğu bildiriler ve kararlar yürürlükten kalkmamıştır. Türkiye'de sıkıyönetim vardır. Siyasi faaliyetler yasaktır.. Ne zaman Partiler Kanunu hazırlanır ve ne zaman biz artık bundan sonra siyasi parti faaliyetlerine başlayabilirsiniz deriz, ondan sonra parti kurarlar, siyasi parti faaliyetlerine başlayabilirler. Bunu ilan etmediğimiz sürece bu gibi... faaliyetlerde bulunmanın suç olduğunu burada bütün Türkiye vatandaşlarına ve eski siyasi partilerin miraslarına konmak isteyenlere hatırlatmak isterim." *(Tercüman,* 30.11.1982)

Faşist cuntanın, kendine çok yapıcı davrandığı halde burjuvaziyi bile, Türkiye kapitalizmini "düze çıkarıncaya" kadar belli bir disiplin altında tutma zorunluluğu, burjuvazi arasındaki çelişkileri azdırıyor. Yazımızı Lenin'den bir alıntıyla bitiriyoruz.

"... İşçi sınıfı demokratları hiçbir zaman liberalleri ve Sağ'ları 'tek bir gerici yığın' içine sokmamışlar, kurtuluş hareketinin çıkarına aralarındaki ayrılıkları kullanmayı hiçbir zaman reddetmemişlerdir. ... Ancak işçi sınıfı demokratları görevlerinin ... sallantılı liberalleri *etkisizleştirmek* olduğunu düşünmüşler ve her zaman düşünmelidirler.

"Eğer liberalizmi demokrasiden *ayıran* derin sınıf kökenlerinin bilincine varmazsa, eğer bu bilinci *yığınlar* içinde yaymazsa, eğer liberalizmin 'halkın özgürlüğü' davası karşısındaki ihanet ve yalpalamalarını böylece etkisizleştirmeyi öğrenemezse, Rus demokrasisi bir adım bile ilerleyemez. Bu koşul yerine gelmedikçe, kurtuluş hareketinin başarılarından söz etmek anlamsızdır." (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.19 s.304)

KAVGA VE YORUM

Okurlarımız yazıyor

Kızıl ufuklara doğru ileri

Değerli yoldaşlar,
Devrimci bir sempatizan olarak yayınlarınızı elime geçtikçe okuyorum. Yayın organınızı ve aktif bir çalışma içinde savaşım veren sizleri kutlamak isterim. Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu faşizme karşı aldığınız tavır bütün devrimcilere örnek olmalıdır.

Türkiye'nin her köşesinde olduğu gibi, bizim yörede de faşizm, yalancılığını, rezilliğini ve halka düşman yüzünü gösterdi.

Faşizmin köylülere yaptığı baskı, köylerde yaptığı gövde gösterileri herkesin nefretini uyandırıyor. Hele hele ürettiği muhbirler lanetleniyor.

1981'in bahar ve yazında yaşadıkları deneyim sonucunda köylüler, nefretle dolmuş durumdalar. Fakat bilinçsiz oldukları için nasıl hareket edeceklerini bilmiyorlar.

12 Martlar geldi, 12 Eylüller geldi, kan emmekten bıkmadılar. Ama onlardan bunların hesabını soracağız.

Bütün yoldaşlara devrimci savaşımlarında başarılar diliyor, kızıl ufuklara doğru ileri, diyorum.

Tanklarla gelen devrimle gidecektir!

Kızıl selamlar.

Yozgat

Referandum sonuçları gerçeği yansıtmıyor

Yoldaşlar,
7 Kasım 1982'de Anayasa için referandum yapıldı. Burjuva basınından öğrendiğimize göre anayasa %91'lik evet oylarıyla kabul edildi. Ancak oranın doğru olup olmadığı güvencesini kimse veremez. Çünkü sandık başında olsun, oy sayımında olsun görevliler azılı faşistlerden oluşuyordu. Sandıklardan çıkan hayır oylarını da olduğundan az gösterdiler.

Referandumun nasıl bir ortamda yapıldığı da büyük önem taşımaktadır. Bilindiği gibi anayasa daha taslak halinde iken özüne yönelik eleştiriler yapmak yasaktı. Eleştiriler sadece biçimine yönelik olacaktı. Özüne yönelik eleştiri yapanlar kendilerini hapishanelerde bulacaklardı. Faşist generaller tarafından hazırlanan anayasa taslağı onaylandıktan sonra eleştiriler ne özüne ne de biçimine yönelik olacaktı. Anayasa konusunda yapılacak her türlü toplantı ve anayasa aleyhine propaganda yapmak, yani anayasaya hayır yönünde yapılacak her türlü çalışma yasaktı. Faşist generaller ve çetelerinin yapacağı anayasa lehine toplantılar, gösteriler ise serbestti.

Muhalefetin söz söyleme özgürlüğünün ortadan kalktığı, cumhurbaşkanlığına başka aday gösterme olanağının bile olmadığı bir ortamda yapılan referandumda halkı iki seçenek ile karşı karşıya bıraktılar. Ya evet, ya hayır! Bu evet ya da hayır oylarını da süngülerin gölgesi altında kullanmaya zorladılar. Zorladılar diyorum, çünkü faşist generaller sandık başlarına oy kullanmaya gelmeyenlerin çeşitli cezalara çarptırılacağını halka duyurmuşlardı.

Komünistler, devrimciler bu yasak duvarını aşarak aktif bir şekilde demokrasi kavgasını yükselttiler, "Faşist anayasaya hayır" belgisiyle anayasaya karşı kavga yürüttüler. Tüm yasaklara karşın iki milyonun üzerinde seçmen "faşist anayasaya hayır" dedi. Böyle bir gericilik ortamında süngülerin ve tankların gölgesi altında yapılan referandumda verilen bu iki milyon "hayır oyu" küçümsenecek bir rakam değildir. Kavga daha yeni başladı. Bu iki milyon oy, burjuvaziye karşı iki milyon mavzer demektir. Bu iki milyon insan bilinçli olarak anayasaya hayır demiştir. Gelecekteki sınıf savaşımının yükselmesinde bu insanlar belirleyici rol alacaklardır.

Komünistler bu iki milyon aktif insanı gözönünde tutarak çalışmalarını işçi sınıfının geri kalan kesimine yöneltmeli, sınıf savaşımında yorulup kendi kabuğuna çekilenleri sınıf savaşımına tekrar aktif katmaya çalışmalıdırlar.

Şirin Koçgirili
Mannheim

Doğru ideoloji doğru eylem gerektirir

Yoldaşlar,
Sizlere Federal Almanya'da Schifferstadt adlı şehirdeki örgütlenme çalışmalarımız hakkında bilgi vermek istiyorum.

Bulunduğumuz şehir Türkiyelilerin yoğun olduğu bir yerdir. Burada iki yıldır gazetemiz *İşçinin Sesi*'ni ve bildirilerimizi dağıtıyorum. İşçi ve

İŞÇİNİN SESİ

Masrafi: 50p ■ Yillik abone: 15 pound ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: 29 Parkfield Street, London, N1, England ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilemez.

İçindekiler

Gelecek sayımızı yeni yılda çıkaracağız. 1983'ün dünya devrimi için savaşta kazanımlarla dolu olması dileğiyle tüm yoldaşlarımızın ve okuyucularımızın yeni yılını şimdiden kutlarız.

gençlik kesimiyle ilişkilerimiz var. Görüşlerimizden etkilenen işçi ve gençler şimdi daha çok yayın istiyorlar.

Bundan üç yıl kadar önce şehrimizde başka hareketlerden birkaç devrimci vardı. İlk zamanlar tüm bu siyasetlerle işçilere birşeyler verebilmek için, faşistlere karşı şekilsiz bir birliğin oluşturulmasını amaçlıyorduk. Zaman ilerledikçe dünya ve Türkiye üzerine çıkan tartışmalar sonucu görüşlerimiz netleşti. Diğer siyasetlerin sempatizanları devrimci mücadeleyi bıraktılar. Bizler ise doğru ideolojimiz temelinde çalışmalarımızı hızlandırdık.

Geçen ay Dev-Sol'un teslimiyetle biten Köln eylemi bölgemizde yaşayan ve genel olarak devrimcilere sempati duyan işçileri olumsuz olarak etkiledi.

Geçenlerde devrimciler kendi aramızda Köln eylemini tartışıyorduk. Tartışmayı izleyen işçiler Dev-Sol'un eylemini destekleyen arkadaşın getirdiği görüşleri reddettiler. Ben de işçi sınıfımızın çıkarlarına hizmet etmeyen, aksine zarar veren bir eylem olduğunu anlattım. Bu konuşma işçilerle iyi bağlar kurmamıza neden oldu.

Yoldaşlar,

Doğru ideolojimiz karşısında hiçbir yanlış akım durامayacaktır.

Bizim komünistler olarak görevimiz ideolojimizi geliştirip inançlı bir şekilde yığınlara maletmektir.

"... İşçi sınıfının tek gerçek siyasal partisi komünist partisidir (...) İşçi sınıfının birliğinden, onun Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde çalışan partisinin güçlenmesini anlıyoruz. Kimilerine fazla sekter gelecektir ama bizim işçi sınıfının birliğinden anladığımız budur. İşçi sınıfının gerçek birliği, onun kendi partisi olan komünist partisi içinde ve çevresinde örgütlenmesi ile söz konusu olur." (R.Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz*, s.43-44).

TKP'ye inancımız sonsuzdur!

Yaşasın partimiz TKP!

Önder Yücel
Schifferstadt

Doğacak kızıl gün yakındır

Değerli yoldaşlar,
Sizlere Türkiye'yle ilgili izlenimlerimi yazacağım.

Avusturya - Galatasaray maçındaki BİRKOM eyleminin Türkiye'de geniş yankısı oldu. Ben de o anda maçı izliyordum. Birden sahaya bir pankart indi "faşist cuntanın anayasasına hayır" yazısı okundu. Hemen arkasından görüntü kesildi. Ama yankıları kesilemedi. Kahvede kendim duydum, "vay be helal olsun, adamlar sahaya nasıl indi" gibi sözler sürdü gitti.

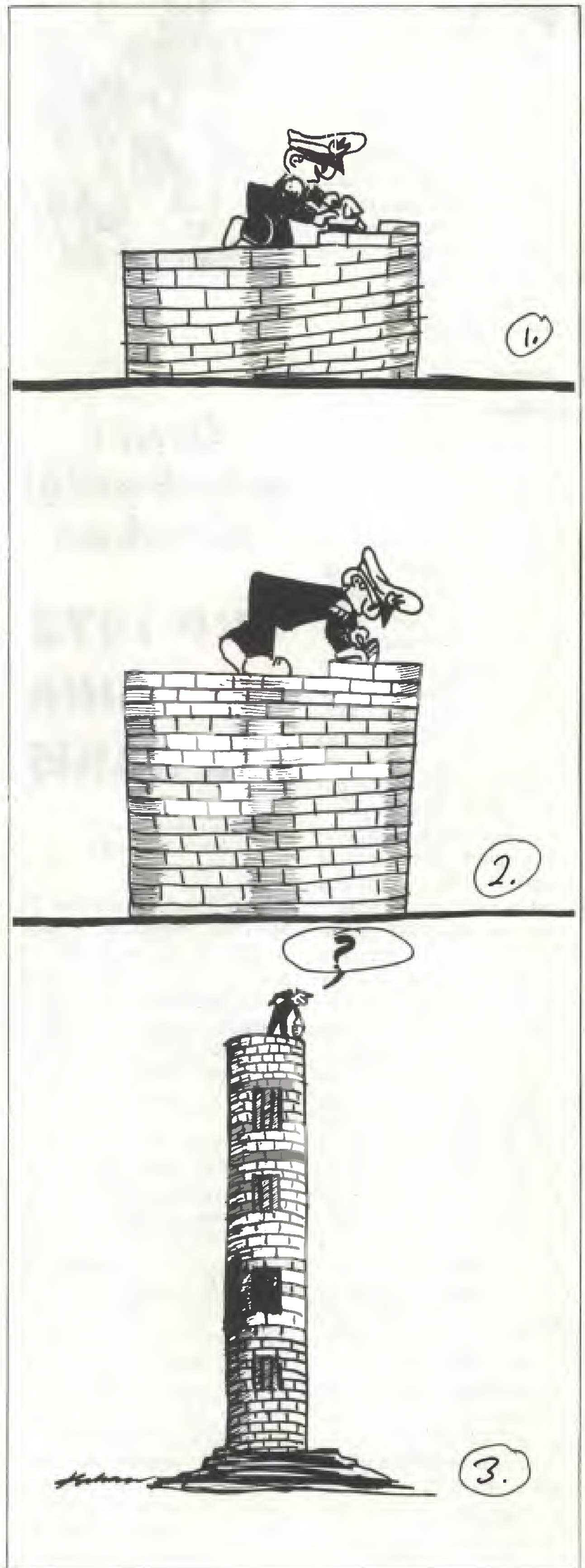
Anayasa oylaması ve sonucu ile ilgili olarak izlenimlerim ise şöyle oldu. Kişilerin nerede ve kaç numaralı sandıkta oy kullanacağını belirten seçmen kartları dağıtıldı. Bu kartı ve listede ismi olmayan oy kullanamıyor. Oy kullanan vatandaşların da isimleri karşısına imza atmaları gerekiyor. Bu işlem bazı kesimlerde çekingenlik yarattı. "Mahalleler ve köylerde çıkan oyların hangi bölgelerde kullanıldığını tesbit ederler. Sonra bize daha çok baskı yaparlar" şeklinde çekindiler. Sandık başında görevli olan, köyden gelen bir tanıdığımla konuştum. Şöyle söylüyor: "Bize sık sık karakoldan jandarma yollayıp, oy atarken sonunu düşünün, sonra karışmayız" gibilerinden tehditler savurdular. Bu yöntem genel bir seçim stili oldu. Oyların yüzde 60'ının evet olduğu söylenirse bu rakam doğruya yakın bir rakam olur. Halk arasında bu konuda olsun, başka konularda olsun kenar semtlerde, kahvelerde faşist cunta aleyhine konuşmalar oluyor.

İşçilerin yaşamı ise bir felaket. Halkın belirli bir kesimi "anarşi yok, ama açlıktan öleceğiz" diyor. Ekonomik yaşam böyle sürüyor. İşçi sınıfı ilk bulduğu fırsatta Türkiye Cumhuriyeti devletini de, onun faşist iktidarını da yerle bir etmeye hazırlanıyor.

Partinin de devrimin de güvencesi işçilerdir!

M.Şimşek, Paris

İŞÇİ MİZAHI

DENEYİM ALIŞVERİŞİ

Örgüt seferberliği sürerken

TKP 1973 ATILIMINA BİR BAKIŞ

Ali H.Karadağ

1973 yılı, uzun bir likidasyondan sonra TKP'nin ülke çapında örgütsel bir atılıma geçtiği dönemin başıdır. O günden bugüne yaklaşık 10 yıl geçti. Bu 10 yılın deneyimlerini, derslerini çıkarmak, özellikle partinin örgütlenmesindeki özellikleri ve bunların sonuçlarını tartışmak, dünü doğru değerlendirmeye, yarınki görevleri aydınlatmaya yardımcı olacaktır.

1. 1973 atılımının koşulları

1973 atılımını anlamak için önce bu atılımı olanaklı kılan nesnel koşullara kısaca bakmak gerekiyor.

En başta, kapitalist gelişme ve sınıfsal ayrışmanın vardığı düzey, işçi sınıfının kapitalizmin temel ve bağımsız bir sınıfı olarak olgunlaşmasına, siyasal yaşamda burjuvazinin karşıt ucu olarak yer almasına koşulları hazırlamıştı. Türkiye işçi sınıfı "kendisi için sınıf" aşamasına varmış, tek tek işçilerin isteklerinden bağımsız olarak sınıfın, partisinde örgütlenmek isteği, nesnel bir eğilim olarak ortaya çıkmıştı. Özellikle sınıfın ileri kesimleri partisini arıyordu.

Öte yandan, 1973 atılımı ülkede devrimci dalganın yükseldiği bir döneme denk düşüyordu. Devrimci durum koşullarında toplumun tüm sınıfları uyanıyor, aktif olarak siyasal savaşıma katılıyorlardı. İşçi sınıfının savaşımı yükseliyor, giderek siyasal bir nitelik alıyordu. Bu hareketli ortamda, TKP'de örgütlenmek isteyen geniş bir komünist sempatizanı kesim doğmuştu.

Bu iki nedene, bir de o yıllarda uluslararası işçi ve komünist hareketindeki göreceli bazı olumlu gelişmelerin katkısı eklenebilir.

Bu uygun koşullarda neden başka bir siyasal örgüt değil de TKP gelişti?

Önemli nedenlerden *biri,* o sırada solda başka bir seçeneğin olmayışıydı. O güne dek TKP'nin likidasyonu koşullarında boşluğu doldurmaya çalışan siyasal hareketler 12 Mart'tan bozgunla, siyasal yenilgi ile çıkmışlardı. 12 Mart, TİP'in temsil ettiği küçük burjuva sosyalist-legal Marksist çizginin de, THKO ve THKP-C'nin temsil ettikleri küçük burjuva devrimciliğinin de çıkmazını göstermişti.

İşçi sınıfı Türkiye'de burjuvaziden izinli küçük burjuva sosyalizminin ve o çizginin yaratacağı siyasal partinin gerçek, illegal komünist partisi olamayacağını *kendi deneyleriyle* anlamıştı. (Adına ve birikimine rağmen, yeni TİP'in işçi sınıfı içinde gerçek bir güç olamayışının nedeni budur.) Tüm savaşkanlığına rağmen küçük burjuva devrimciliğinin örgütsüzlük ve partisizlik açmazı da ortadaydı. Ayrıca, bu ikincilerin zaten işçi sınıfı içinde örgütlenme perspektifleri yoktu. Bu durum, illegal komünist partisi arayışını hızlandırıyordu.

İkincisi, çağın, üretimin dünya çapındaki toplumsallaşmasının ve Türkiye'nin dış dünyayla artan ilişkilerinin bir sonucu olarak, işçi sınıfının enternasyonal bağları, enternasyonal bilinci gelişiyordu. İşçi sınıfı ve devrimci kadrolar gerçek bir işçi sınıfı partisinin uluslararası proletarya hareketine bağlı, enternasyonalist bir parti olması gerektiğini kavrıyorlardı. Komünist partilerinin uluslararası toplantılarında Türkiye'yi "temsil" etmesi, dünya komünist hareketince tanınması bu açıdan da TKP'yi çekim merkezi yapıyordu. O denli ki, örneğin, kendini dağıtarak önemli sayı ve nitelikte kadroyla TKP'ye katılan bir gurubun tek gerekçesi, TKP'nin dünya komünist hareketince tanınması olabiliyordu.

Üçüncüsü, saydığımız nedenlerin itmesiyle de olsa, partinin yukarıdan aşağıya yeni bir düzenlemeye girmesi, yeni örgütler kurması, Merkez Organ *Atılım*'ı çıkararak kendine bir çeki düzen vermesidir. Avrupa'da ve Türkiye'de yeni örgütler kurulması, uzun likidasyon yıllarından sonra geniş bir devrimci kesimde coşku yaratmıştır. Tüm bunların derme çatma bir biçimde yapılmasına, başından beri taşıdığı çelişkilere geleceğiz. Burada altı çizilmesi gereken, ne olursa olsun, yeni örgütsel düzenlemelerin de atılımda oynadığı roldür.

2. 1973 atılımının çelişkileri

TKP'nin 1973'lerdeki yeniden örgütlenmesi, saydığımız elverişli koşullara rağmen, en başından büyük eksiklikler ve çelişkiler taşıyordu. Bunlar, yıllar içinde mantıksal sonuçlarına ilerledi ve örgütsel alandaki oportünizm, 12 Eylül öncesi dönemde partiyi yeniden likidasyon noktasına getirdi. 1980'de TKP'nin örgütsel alandaki hedefi, TKP'yi "BİP" içinde eritmek, partinin, illegalliği salt sözde kalmış yapısını da "yığınsal, legal bir parti" içinde yok etmekti.

Partiyi bu noktaya getiren, en baştan var olduğunu söylediğimiz özellikler nelerdi? Kuşkusuz biz burada bunların ancak en önemlilerine değinebileceğiz.

2.1. Teorisizlik

Örgütlenme sorunu, yalnızca örgütsel işlev ve mekanizmalara ilişkin teknik bir sorun değildir. Herhangi bir örgütün kimliğini belirleyen, asıl onun içeriğidir. Her toplumsal örgütlenme gibi partiler için de bu böyledir. Devrimci bir partiyle reformisti, burjuva işçi partisiyle gerçek komünist partisini ayıran, bir örgüte asıl rengini veren onun eylemlerinin ve siyasetinin içeriğidir. Örgütsel yapı, işlev ve mekanizmalar bu içeriğe göre anlam kazanırlar. Devrimci teorisi olmayan bir hareketin komünist-devrimci bir örgüt modeline ulaşması olanaksızdır.

Komünist partisinin tarihsel misyonu, işçi sınıfı hareketi ile Marksçı-Leninci bilimi birleştirmek, sınıfa bilinç taşıyarak devrimi gerçekleştirmektir. Eğer partinin kendisi bilinçten yoksunsa, en ileri teori ile donanmamışsa görevini yerine getiremez. Teorisizlik, komünist partisinin varoluş nedeniyle çelişir.

1973 atılımında yukarıdan beri saydığımız, partiyi parti yapan nitelikler yoktu. Ne en ileri teori, ne bağımsız ideoloji ve ne de doğru yanlış otorite sağlayacak, kendi içinde tutarlı bir irade birliği. Lenin, "İdeolojik içeriği olmayan örgüt, pratikte işçileri erkteki burjuvazinin acınacak uyduları durumuna dönüştüren bir bozukluktur" diyor. (Lenin, *İşçi Sınıfı Partisi Üzerine,* Sol Yayınları, s.264-265) 1973 atılımı işte böyle bir bozukluğun üstüne oturuyordu.

Teorisizlik, teoriyi küçümseme, TKP'nin tüm tarihi boyunca yakasını kurtaramadığı "geleneksel" eksikliklerinden biridir. Evet, TKP'nin, kapitalizmin fabrika aşamasından önce kurulması, toplumsal bir güç olamayışında

önemli bir nesnel nedendir. Ama, en mütevazi ölçülerde, küçük, işleyen bir parti olunamadıysa bunun öznel nedeni teorik düzeyin düşüklüğüdür. Öte yandan, Türkiye'nin fabrika aşamasına varmasından, yani 1950'lerden 1973'lere dek çeyrek yüzyıl geçmiş, bu süre içinde kapitalizm hızla gelişmiş, işçi sınıfı bağımsız bir sınıf olarak oluşmuştur. TKP, tüm bu dönem boyunca da, genel devrim teorisi ve Türkiye devriminin sorunları üstüne tek bilimsel, Marksçı-Leninci ürün vermemiştir. Bu, hangi açıdan bakarsak bakalım hoşgörülecek, "ağır terör" koşullarıyla açıklanacak bir durum değildir.

1973'de hazırlanan program, teorisizliği yansıtıyordu. Atılımın dayandığı program seçmeci bir formüller yığınıydı. Yürükoğlu yoldaşın *Üçüncü Program ve Görevlerimiz* kitabında tüm ayrıntılarıyla işlendiği için programın içeriğini burada tartışmayacağız. Bu program, en başından, TKP'nin öznel öğe olarak toplumun gerisinde kaldığını gösteren bir belgedir.

Teorisizlik ve onun ürünü bir programla yapılacak örgütlenmenin bozuk olacağı, partinin somut pratiğinde çok geçmeden ortaya çıktı. Yukarıda ilk bölümde saydığımız nedenlerin etkisiyle partiye önemli sayılarda katılmalar oldu. Türkiye'de birçok yerde yeni örgütler kuruldu. Parti canlandı, büyüdü. Büyüyen her partide, büyümenin getirdiği ayrılık ve yalpalamalar olur. TKP'de olan ise büyümenin etkisi ile, baştan varolan ideolojisizliğin birleşmesinden çıkan tam bir anarşiydi.

Merkezi bir otoritenin disiplin altına alamadığı farklılıklar, siyasal taktiklerin uygulanmasında, örgütsel işleyişte hemen kendini gösterdi. Merkez Organ *Atılım*'la Türkiye'de çıkan *Ürün, Savaş Yolu* gibi yayınların herbiri ayrı telden çalmaya başladılar. Parti eğitiminin, propaganda ajitasyonunun içeriği yöreden yöreye büyük farklılıklar gösterdi. Parti üyelik normlarından, çalışma sitiline dek, tek örneklilikten uzak, ayrı bir parti gibi çalışan örgütlerin oluşturduğu bir yapı ortaya çıktı. İdeolojik ve siyasal olarak *monolitik* olması gereken komünist partisi, fiilen içinde her türlü görüşün cirit attığı *plüralist* (çoğulcu) bir parti durumuna geldi.

Komünist partisinin yine belirleyici özelliklerinden biri, burjuvaziden ve küçük burjuvaziden bağımsızlığıdır. İşçi sınıfının siyaseti, Lenin'in dediği gibi "bağımsız" sözcüğünü uygun bir yere koymakla bağımsız olmaz. *"Bağımsızlık yalnız, gerçekten bağımsız yolun tam olarak gösterilmesinin sonucu olur."* (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.12, s.499) O yolu göstermek ise, bilimi, Marksist teoriyi içermiş, onu yaratıcılıkla uygulayacak yetenekte kadroların işidir.

Kapitalist toplumda, işçi sınıfının öncü kolu olarak savaşan komünist partisinin gücü, merkezi, disiplinli bir örgüt olmasından gelir. Parti belli fikirler çevresinde örgütlenerek irade birliğini sağlar. Disiplinin temeli bu irade birliğidir. Örgütlenmiş bir parti olmak, "... bir güç yaratmak, fikirlerin otoritesini gücün otoritesine dönüştürmek... anlamına gelir" diyor Lenin. *(İşçi Sınıfı Partisi Üzerine,* Sol Yayınları, s.223) Eğer irade birliğini sağlayacak fikirler ve bunların otoritesi yoksa, disiplin de yoktur. Komünist partisi, "emir ve komuta" zinciri içindeki buyruklarla disiplinin sağlandığı TC ordusu olmadığına göre, *gönüllü* ve *bilinçli* disiplini düşünce ve irade birliği dışında sağlayamaz.

Böyle bir durumda partiyi düzene sokacak tek yol, ideolojik birliği sağlamak, örgütsel atılımın altına doğru devrimci bir çizgi döşeyebilmekti. Ciddi ideolojik çalışma, kollektif yoldaşça bir tartışma gerekiyordu. Parti yönetimi tam tersi bir yol izledi. Yapısı çoğulculaşmış partiye bürokratik bir merkeziyetçilik dayatarak sorunu çözmeye çalıştı. Tartışma, eleştiri ve fikirler yasaklanarak monolitikliğe ulaşılamayacağı açıktı. Ve ulaşılamadı. Fraksiyon "ortamı" doğdu.

2.2. Yığın örgütleri temelinde örgütlenme - yığın örgütleri partisi

Örgütün içeriğinin, biçimi de belirleyeceğini söylemiştik. 1973'lerde ortaya çıkan örgüt "modeli" tüm yönleriyle birbirini tamamlayarak bunun doğruluğunu bir kez daha gösterdi.

Komünist partisinin, adına yaraşır bir parti olabilmesi için, doğru ideoloji ve siyaseti yanında, sınıfın öncü kesimlerini kendi içinde örgütleyebilen, sınıfın desteğini kazanmış bir parti olması da gerekir. Öncü kesimin partiye, sınıfın da komünist siyasete kazanılmasında örgütsel açıdan kilit yöntem, herşeyden önce fabrikalarda, atelyelerde çalışan işçiler içinde örgütlenmektir. Parti gücünü dağıtmamalı, en başta komünist görüşlere en açık olan, yoğunluğu ve sınıfın daha geri kesimlerini sürükleyebilme yeteneğiyle belirleyici önemi olan sanayi proletaryası içinde örgütlenmelidir. Etkin ve öncü olabilmenin, devrimi başarmanın güvencesi buradadır. Lenin'in yıllarca küçük kalmış partisinin tarihsel bir dönüm noktasında işçi sınıfının çoğunluğunu kazanabilmesinin sırlarından biri de buradadır: Endüstriyel yoğun alanlarda işçi sınıfının öncü kesimlerinde örgütlenme.

Parti, işçi sınıfının partisidir. Sınıfın bire bir eşiti değildir ama sınıf içinde örgütlenmeden, sınıfın desteğini kazanmadan da gerçek anlamda komünist partisi olunamaz.

1973 atılımında en başta işçi sınıfı içinde örgütlenme ve endüstriyel yoğun alanlara öncelik verme ilkesi uygulandı mı? Uygulanmadı. Tam tersine işçi sınıfı içindeki örgütlenme, tepeden, paraşütçü bir biçimde sendikal konumlardan başladı. Fabrikalara o yoldan ulaşılmaya çalışıldı. Parti içinde olağan parti hiyerarşisine değil, sendikal bürolara bağlı parti salkımları çıkmaya başladı. Bu parti birimlerinin il komitelerine bağlandığı durumlarda bile birçok yerde fabrika içindeki siyasal örgütlenme sendikalarca yönlendirildi. Öncü fabrika işçileri değil, sendikacılar işçi sınıfı içinde ilk örgütlenen kesimdi. Bu başlangıcın sonraki yıllarda iyice ortaya çıkan önemli sonuçları oldu.

Birincisi, fabrikalardaki parti örgütleri sendikaların uzantısı gibi çalışmaya, ekonomik savaşım sınırları içinde hapsedilmeye başlandı. Siyasal gelişmeleri kucaklayacak geniş kapsamlı örgüt yerine ekonomik-sendikal çerçevede tıkanmış, dar amaçlı bir örgütlenme ortaya çıktı. Birçok yerde işyerini DİSK'e geçirme çalışması, işçi sınıfını kurtaracak bir hedef olarak gösterildi ve partili işçilerin enerjileri yalnızca bu hedef için seferber edildi. Bu çalışma öncü işçilerin deşifre olmasına, parti örgütünün nüvesi olacak kadroların fabrikalardan atılmalarına yol açtı. O dönemlerin ana belgisi "Yaşasın DİSK"-ti. Ve herşey DİSK içindi! İşçilerin gözünde kapitalist düzende somut ekonomik işlevleri olan sendikal örgütlenmeyle, o düzeni kökünden yıkmak için örgütlenmiş komünist partisi arasındaki farklar silikleşti.

İkincisi, DİSK'in ilk yükseliş yıllarından sonra, özellikle parti denetimindeki sendikalar ekonomik savaşı, ekonomik ajitasyonu da başarıyla götüremeyince, bu sendikal örgütlenmelerin uzantısı biçimindeki fabrika parti örgütleri hızla yıprandı ve likidasyona uğradı. Türk Demir Döküm, Profilo, vb. örnekler verilebilir. Bu fabrikalardaki sendikal konumlar yitirildiğinde, bağımsız parti çalışmasını götürecek taze güçler çıkartılamadı. Çıkartılamazdı. Çünkü böyle bir çalışma yoktu.

Üçüncüsü, sendikalara parti işlevleri yükleme ile, doğru düzgün ekonomik savaş yürütememe olguları birleşince sendikal hareket de bölündü ve güçten düştü. Biçim olarak legal, kapsam olarak geniş ve partiye göre daha gevşek olması gereken sendikaların yukarıdan ve çoğu kez bürokratik yöntemlerle "yönlendirilmesi" bu örgütleri dar,

Devamı 6. sayfada

Baştarafı 5. sayfada

kapalı, girişimsiz bürokratik aygıtlar durumuna getirdi.

Aynı ekonomist ve sağ sekter yaklaşım, öteki yığın örgütleri ile parti ilişkilerinde de egemendi. Pekçok yerde parti örgütleri legal meslek, kadın ve gençlik örgütleri iskeletine dayanıyordu. Komiteler, bu örgütlerin temsilcilerinden oluşturuluyor, işbölümü komünist partisinin *işlevlerine göre* değil, bu örgütlerin *temsiline* göre yapılıyordu. Ağırlıklı olarak küçük burjuva sınıf karakteri taşıyan bu örgütlerden gelen kadrolar partinin yönetim düzeylerine hızla yükseldiler. TKP'nin yığın kuyrukçusu siyasetinde bu örgütsel bileşimin önemli etkileri oldu.

Komünist partisinin yığınlar ve yığın örgütleri içinde etkinlik sağlaması kuşkusuz önemlidir. TKP'nin yığın çalışması alanındaki pratiğinin, öğretici, başarılı yanları da vardır. Bunları yadsımıyoruz. Biz, parti örgütlenmesinin ağırlıkla yığın örgütleri kasnağına oturtulmasını, yığın örgütlerinin parti çizgisini belirler duruma getirilmesini eleştiriyoruz. Ayrıca, sendikalarda olduğu gibi, öteki yığın örgütlerinde de sağ ve sekter bir yol izlenmesinin bu örgütlerin yığın niteliğini bozduğunu, yığın çalışmasına zarar verdiğini söylüyoruz.

Sonuç olarak, 1973'ten sonra izlenen siyaset, illegal komünist partisinin ekonomist ve yığın örgütleri temelinde bir örgütlenmeyle sulandırılmasına, yığın örgütlerinin de zayıflayıp bölünmesine yol açmıştır.

2.3. Burjuva yasallığına teslimiyet

Kapitalist toplumda örgütlenmiş bir komünist partisinin çalışması içerik olarak her zaman illegaldir. Çünkü, komünist partisi legal ve meşru olanı, özel mülkiyete dayanan kapitalist düzeni yıkmak için yola çıkmıştır. Burjuvaziyi yıkmak isteyen hiçbir güç, onun demokrasisine bel bağlayamaz. Çalışmanın biçimleri, koşullara göre açık ya da gizli olabilir. Ama burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin en geniş olduğu ülkelerde bile parti çalışmasının birçok yönü illegal yürütülmek zorundadır.

Türkiye gibi 60 yıllık cumhuriyet yaşamının en az yarısını sıkıyönetimlerle geçirmiş bir ülkede ise komünist partisinin açık çalışmasının koşulları hemen hemen hiç olmamış, açık çalışma yönündeki her eğilim büyük yıkımlara yol açmıştır. Mustafa Suphilerin katlinden, parti çalışmasının sürekliliğini bozan toplu ve sık tutuklamalara dek burjuvazi tüm saldırılarında burjuva legalliğine bel bağlamanın boşluklarından yararlanmıştır.

Burjuvazinin ağır terörü bir yana, burjuva yasallığına her boyun eğişin ideolojik-siyasal alanda da yansımaları olmuştur. TKP'nin uzun yılları kapsayan likidasyonu yalnız terörle anlatılamaz. Örneğin, 1951 tutuklamalarından sonra TKP'nin Türkiye'de tek bir illegal örgüt kurmayışını neyle açıklayacağız? Daha sonra TİP'in kurulmasıyla, eski parti kadrolarına "TİP içinde çalışın" demek, bunu yaparken komünist partisi üyelerini legal bir sosyalist parti içinde eritmek likidasyonun bir başka türü değil midir? O TİP ki, burjuva yasallığına saygıyı akıl almaz noktalara vardırmış, örneğin Siyasal Partiler Yasası köylerde ve fabrikalarda parti birimleri kurmaya izin vermiyor diye buralarda örgüt kurmamıştır! TKP, kadrolarına *bu* TİP içinde çalışma direktifi verebilmiştir!

1973 atılımının başlarında geçmiş deneylerin de etkisiyle TKP illegalliğe övgüler düzen, "legal Marksizmi" eleştiren bir propagandaya girişmiştir. Ama çok geçmeden legalizm hastalığı yeniden hortlamıştır.

Bunun önemli nedenlerinden biri, yönetim kadrosunun deşifreliğidir. "... En kötü durum, hem gizli olup, hem deşifre olmuş partiler için söz konusudur. Böyle durumda top çok daha ağırlıklı biçimde öteki takımdadır (burjuvazide-*İ.S.)* Topa vurmak, vuracağı anı, yeri seçmekte öteki takım daha geniş söz sahibidir. İşte böyle durumlarda Leninizmi ödünsüz uygulamak, deşifre olduğunu *bilen* ya da en azından *hisseden* kadrolar için gerçekten zordur." (R.Yürükoğlu, *İşçinin Sesi,* sayı:113-114)

İdeolojik alandaki birçok ödünde, ayaklanma ve devrim, Kürt sorunu, burjuva devletini ve ordusunu parçalama gibi konuların ağza alınmayışında Yürükoğlu yoldaşın belirttiği bu durumun büyük rolü vardır. Örgütsel alanda aynı eğilim, deşifrelikten gelme *fiili* durumun yasallaştırılması yönünde gelişti.

Birkaç örnekle açalım.

Oportünist yönetim, "Avrupa'da komünist partisinin illegal olduğu tek ülke olan Türkiye'de TKP'ye legallik savaşımını" ana hedef olarak seçti. "TKP'ye özgürlük" belgisi burjuvaziden yasallık isteyen bir belgi olarak "yükseltildi". 1977 seçimlerinden sonra kurulacak bir CHP hükümetinin bu legalliği vereceği umularak legal parti için bina bile arandı!

Başka bir örnek. 1976 ve 1977 1 Mayıslarında doğan, doğrudan fabrika işçilerinin oluşturduğu 1 Mayıs komiteleri, can güvenliği komitelerine dönüştürüleceğine, CHP sandıklarını ve "demokrasiyi koruma" komiteleri olarak "meşrulaştırıldı", sonra da dağıtıldı.

Parti il komitelerinin illegal bildiri yayınlamalarına tabandan gelen ısrarlı istekler sonucunda ancak iki kez "izin" verildi. 1973'den 1980'e dek süren 7 yıllık dönemde Türkiye'de TKP adına bir tek afiş yapıştırılmadı. Parti, burjuvaziden bağımsız, izinsiz yığın eylemi yapmadı. 1 Mayıs İstanbul'da yasaklanınca soluğu ilk Mersin'de alan bizim oportünistlerimiz oldu.

12 Eylül'den sonra burjuvazinin ilk saldırısı, savaşan küçük burjuva devrimcisi akımlara yöneldi. "Kızıl Fener Operasyonu" cuntanın gelişinden tam 6 ay sonra Mayıs 1981'de gerçekleşti. Oportünist yönetim, birçok ildeki yönetim kadrolarının polisçe bilindiğini çok önceden biliyordu. Neden deşifre olmuş üst yönetim kadrolarını korumadı, koruyamadı? Bu tutumun öznel nedenleri var mıydı?

Bu soruların yanıtlarını *bugün* bilmiyoruz. Ama, o dönemdeki yayınların, cunta içindeki "ilerici kanatlar" edebiyatının, terörist olunmadığına ilişkin yeminlerin gösterdiği birşey var: Oportünist politik büro, faşist cuntaya verdiği ödünleri arttırarak, ona karşı savaşmayacağını duyurarak cuntaya sığınmaya çalışıyordu!

İzlenen uzlaşmacı siyasal çizgi ile gizlilik ve kadro koruma önlemlerindeki gevşeklik arasında *nesnel* bir bağ olduğu açıktır. Bu tutumun sonuçları da ağır oldu. Örgütler büyük darbe yedi, yüzlerce yoldaşımız faşist işkencecilerin eline düştü.

On yıl kadar sonra, TKP oportünist yöneticilerinin partiyi götürdükleri nokta yeni bir likidasyondur. Türkiye'de ve Avrupa'da binlerce yoldaş örgütsüzlüğe, çürümeye terkedilmiş durumdadır. Partiden bölük bölük ayrılmalar oluyor. Devrime inançlı yüzlerce yoldaş, her seferinde bir başka bahara ertelenen kongre masallarıyla uyutulmaya çalışılıyor. Fraksiyonlar birbirini yemeye devam ediyor.

Oportünist kesimde bugün 1973 atılımının ruhundan, çoşkusundan da hiçbir şey kalmamıştır. Bunlar, TKP'nin gasbettikleri adından başka hiçbir şeyini temsil edemez duruma gelmişlerdir.

Sonuç

1973 atılımı, ideolojik birlik üstünde yükselmeyen bir örgütsel canlanmanın kofluğunu, işçi sınıfını, fabrikaları temel almayan bir yığın örgütleri partisinden gerçek bir komünist partisi çıkamayacağını, burjuva yasallığına bel bağlamanın kaçınılmaz olarak likidasyona varacağını çarpıcı bir biçimde gösterdi.

TKP-*İşçinin Sesi,* bu deneyleri yaşamış, 1973 atılımının içinden çıkmış bir hareket olarak gerekli dersleri çıkarıyor ve doğru çizgisini örgütsel güce dönüştürürken Leninci örgüt anlayış ve pratiğini de sürekli geliştiriyor. Başlattığımız örgüt seferberliği, partimizin bu alanda önemli ve kazanımlı bir adımı olacaktır.

DENEYİM ALIŞVERİŞİ

Devrimi ve sosyalizmi olanaklı kılmak için haydi örgüt seferberliğine

Aydın Arıtman

Eşgüdüm Komitesi'nin duyurusuyla partimiz örgüt seferberliğine başlamış bulunuyor. Örgütlerimiz alınan bu kararı çoşkuyla karşılamış, örgütlenme seferberliğinin perspektifi doğrultusunda yoğun bir çalışmanın içine girmiştir.

Biz komünistler şu somut sorulara içtenlikli yanıtlar vermek zorundayız: Burjuvaziyi yenmek istiyor muyuz? Faşist cuntayı yerle bir etmek istiyor muyuz? Bizim bu sorulara vereceğimiz evet yanıtları, çalışmalarımızın da özünü belirleyecektir. Bir başka deyişle, burjuvaziyi yenmek, devrimi utkuya ulaştırmak için karşı konulamaz bir güç olmak zorundayız. Başka hiçbir seçeneğimiz yoktur.

Biz Marksist-Leninist ideolojinin pratikteki, somut ifadesi olan parti çalışmasını aralıksız sürdürürüz. Komünist ve örgüt adeta özdeştir, etle tırnak gibi birbirinden ayrılmaz, anlamlı bir bütündür. Ama bugün içinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle örgütsel çalışmaya özel bir önem vereceğiz.

Bu çalışmalarımızda gözeteceğimiz bir nokta örgütü hem derinliğine hem yatay geliştirmek olmalıdır. Uzun erimli çıkarları anlık çıkarlara feda edici bir yola sapmadan, örgütümüzü nitel ve nicel olarak güçlendireceğiz. Yaklaşımımız bu olmalıdır. Zorlu görevlere örgütümüzü ancak böyle hazırlayabiliriz.

Bu dönemin çalışmalarında vurgulanması gereken bir konu da kurumsallaşmadır. Örgütlerimiz bir bütün olarak, bir makinanın dişlileri gibi birbiriyle uyum içinde çalışabilmelidir. Yönetim biçimlerini modernleştirmeli, en rasyonel çalışma yöntemlerinin gelişmesini hızlandırmalıyız. Bunların gerçeklik kazanması örgütümüzün her düzeydeki yöneticilerinin sistemli çalışmasına bağlıdır.

Örneğin, bir bölgede, yöneticilik yanları oldukça iyi bir yoldaşı düşünelim. Onun oradaki varlığı sırasında işler iyi gidiyorsa, ama belli bir süre sonra, çeşitli nedenlerle o bölgeden ayrıldığında işler çok, ama çok aksıyorsa, o yoldaş yöneticiliğinin gereklerini yerine tam getirmemiş sayılmalıdır. Kurumsallaşma yönünde yeteri kadar çaba harcamamıştır.

Bugüne kadarki somut pratik de göstermiştir ki, kurumsallaşma, kurumsallaşma mantığını doğru kavramış, her düzeydeki yönetici yoldaşların sonsuz katkısıyla oluşacaktır. Tüm bu sayılanlar gerçekleştiğinde örgütümüzün eylem yapma, iş üretme kapasitesi yükselecektir.

İçinde bulunduğumuz bu dönemde ağırlık vereceğimiz bir örgütlenme biçimi de İMG örgütlenmesidir. İMG örgütlenmesinin sürekliliğini sağlayabilmeliyiz. Sürekliliği sağlayabilmemiz için de İMG'nin önemini anlamamız, bu örgütlenme biçimine karşı yanaşım birliği içinde olmamız gerekiyor. Eşgüdüm Komitesi'nin duyurusunda, İMG'ler üyeliğe hazırlık okulu, partisizlerden kurulu bir hücre olarak tanımlanıyor. Bu doğru tanımlamayı eksiksiz kavrayıp yaşama geçirebilmeliyiz.

Bugüne dek merkez yayın organında sürekli işlendiği gibi, İMG'ler partinin çevresel örgütlenmeleridir. Bu örgütlenmenin sağlam bir temele oturması gerekir. İMG'leri üç-dört kişinin bir araya geldiği şekilsiz birlikler olarak anlayamayız. Tam tersine, toplantılarını düzenli, gündemli yapan, teorik olarak beslenen, pratik çalışma yapan örgütlenmeler olarak anlamalıyız. Ancak o zaman İMG içindeki yoldaşlar partiye girmeden bir partiliye yakın davranış biçimi içine girebileceklerdir. Daha buradayken, kafalarında örgüt kavramı açılmış olacaktır. Hem de kişileri böyle bir yapı içinde sınayarak, daha sağlam yargılara vararak partiye üye kaydetmiş olacağız. En sağlıklı ögelerden kurulan İMG'ler, yığın çalışmasına aktif katılarak, daha geniş sempatizanların çıkmasına yardımcı olacaktır. Daha geniş sempatizanlar ise çok sayıda yeni İMG'nin oluşmasını olanaklı kılacaktır. Gelişme burada da durmayacak, çünkü çok sayıda iyi çalışan İMG çok daha yaygın ilişkiler ağını ortaya çıkartacaktır. Günlük çalışma içinde her somut olguyu, her eylemi örgütlenmeye bağlayabilme yeteneğini geliştirmeliyiz.

Partimiz illegal çalışan bir partidir. Bu nedenle İMG örgütlenmesi de kendi içinde belli ölçülerde gizlilik taşımalıdır. Böyle bir örgütlenme, doğru anlaşılıp uygulanırsa partimizi siyasal polisin saldırılarına karşı koruyucu bir zırh işlevini de yerine getirebilir. Yığınlarla sıkı ilişkiler içinde olan parti hücreleri ve partililerin altında, çevresinde, İMG örgütleri — yığınları partiye bağlayan kanallar işte bunlardır.

Örgütlenme seferberliği partimizin tüm birimlerinde demir komünist disiplinin pekişmesini de güçlendirmelidir. Devrimin ve partinin çıkarları herşeyin üstündedir düşüncesi, disiplin anlayışımızın en yalın anlatımı olabilmelidir. Ancak savaşın içinde çelikleşmiş, demir disiplinli bir parti ne olursa olsun, olaylar nasıl gelişirse gelişsin kazanacaktır. Devrim ve sosyalizmi olanaklı kılmak için haydi örgüt seferberliğine!

İzmir'de örgüt seferberliği başladı

Yoldaşlar,

Kendime ve sizlere söz vermiş olmama rağmen her sayıya bir yazı gönderemedim. Göndermem gerekliydi. Suçluyum. Bundan sonra aksatmamaya çalışacağım.

Örgüt seferberliğini başlattık. Üst Büro kararlarını çoğaltıp tüm üye ve sempatizanlara duyurduk. Şimdi boyutlarını tartışıyoruz. Program taslaklarını hazırlıyoruz. Tabanda canlanma başladı.

Yayına yazı ve haber yollama konusunda yeteri kadar kafalarımız herhalde açık değil ki yazıların araları çok uzuyor. Tümümüz bu durumdayız. Yayına haber ve yazı göndermenin önemi konusunda yazılara yer verilirse iyi olur kanısındayım.

Ayrıca bizlerin araştırmaya pek olanağı olmuyor. Kitaplarımızın çoğu toprak altında. Bu yüzden Anahtar köşesinin her sayıda yer almasında ve burada Lenin'in yoldaşlarına yazdığı mektupların, makalelerinin yer almasında sanırım fayda olacak.

Yürükoğlu yoldaşın 10 Eylül konuşmasını kitap olarak burada her yoldaşın okuyabilmesi ya da edinebilmesi biraz güç. Küçük boy yayınların boyutunda özel sayı olarak basılırsa, hem ucuz olur, hem daha iyi dağıtımı örgütlenebilir.

Emine yoldaşın anayasaya karşı diğer gurupların tavırlarının eleştirisini içeren Çek-Al'ı kanımca çıkışta biraz geç kaldı. Çok beğendik, lakin erken çıksa bu guruplarla yaptığımız tartışmalarda daha somut şeyler elimizde olmuş olacaktı.

Komünist selamlar.

S.Acar, İzmir

Faşizmi devrimle yıkalım gerç k d mokrasiyi kuralım

Muzaffer İstanbullu — İstanbul

Üniformalı finans kapitalin devleti ve toplumu faşistleştirme girişimleri sürüyor. Faşist Evren kendisini cumhurbaşkanı "seçtirdi". Gerici anayasa "onaylandı".

Faşist zorbalıklar, şantajlar ve yıldırmalar, tanıtma kampanyaları süresince yoğunlaştırılarak sürdürüldü. Oylamaya katılımın ve kabul oylarının "yüksek" olması böylece sağlandı. Öte yandan, Dev Sol'un dönemi ve koşulları dikkate almadan yaptığı "devrimci" eylemler, intikamcı Ermeni örgütlerinin eylemleri, basın, radyo ve televizyonda faşist propaganda için malzeme olarak kullanıldı. Adına hareket edildiği iddia edilen sınıf ve halkların savaşımına verilen zararları bir kez daha gördük. Bunlar faşist Evren'in kendisini ve gerici anayasayı tek alternatif göstermesine yardımcı oldu. Raundu kazanmış görünmeyi başardı.

Seçim sonrasında korporatif faşist yapılanmaya hız verildi. Cumhurbaşkanı olarak yaptığı ilk konuşmasında Evren parlamento seçimlerinin 1983 sonbaharında yapılacağını bildirdi. Üniformalı finans kapital dışındaki guruplar, tekeller, burjuvazinin öteki kesimleri, gerici anayasa temelinde oluşan platformda yeni olanaklar ve politik güç dengeleri arıyorlar. Kulisler, parti kurma çalışmaları yoğunlaştı.

Üniformalı finans kapital Ulusu'ya merkez-sol görünümde Atatürkçü bir parti kurdurmak istiyormuş. Bu partinin parasal kaynağının, Koç'a ait Asil Çelik'in devletleştirilmesi sırasında Ulusu adına bloke edilen 4 milyardan sağlanacağı söylentileri yaygın. Bu durum karşısında gerici anayasanın mimarı Aldıkaçtı bile "devlet partisi kuracak olanlar ümitlenmesin" demek zorunda kaldı.

Turgut Özal da parti kurma çalışmaları yapıyor. Üniformalılarla gerekli bağlantıyı kuramamış bazı tekellerle, tekeldışı burjuvazinin belirli kesimlerinden aktif destek sağlamaya çalışıyor. Ancak onun da ilk ve ana finansman kaynağının başbakan yardımcısı iken ithal ettirilen ampullerden, ampul başına aldığı toplam 1 milyar lirayı bulan onar liralık komisyonlardan oluştuğu söyleniyor. Partinin adı ve amblemi de herhalde ampulden esinlenerek bulunur!

Ecevit ve Demirel'in çalışmalarını burjuva basınından rahatlıkla izliyoruz.

Yıllardır burjuva sosyalizminin şampiyonluğunu elinde tutan Aybar da "gün benim günüm" düşleriyle bazı Troçkist kırması, goşist artığı ögelerle "sosyalist"(!) bir parti kurmak için zemin ve nabız yoklamaları yapıyor. Bu girişim, faşizmin ve köleliğin kurumlaşmasına yardımcı olmaktan başka bir sonuç vermeyecektir.

Tüm bu parti girişimleri, sömürünün kanlı boyutlarda sürdürülmesi için kurulan yeni tezgahlardır, tuzaklardır. Burjuvazinin oyunlarına da gelmeyeceğiz, pasifizmin, legalizmin sığlığında da kulaç atmayacağız. Devrimin engin ufuklarına doğru gidiyoruz. Gerçek demokrasi ve sosyalizm için faşizmi devrimle yıkalım, yarını kuralım.

Yarını TKP'miz kursun!

DENEYİM ALIŞVERİŞİ

Faşizme ölüm tek yol devrim

Emperyalist-kapitalist sistemin bunalımı giderek artıyor. Sistemdeki bunalımın artması çelişkileri de arttırıyor. Çelişkilerin artışı, Doğal Gaz Boru Hattı Projesi'nde, geri kalmış ülkelerin sanayi mallarına konan gümrük duvarlarında ve kotalarında vb. gözleniyor. Emperyalist sistemin sorunlarına çare arama toplantılarında da çelişkiler sırıtıyor ve toplantılar sonuçsuz dağılıyor. Son OECD toplantısından çıkan sonuç şu ki gerekli önemler bir yıl içinde alınmazsa sistemin sorunları daha da büyüyecek ve 1930 bunalımını bile aşabilecektir.

Ülkemiz de bu sistemin bir parçasıdır. Devlet tekelci kapitalizminin egemen olduğu orta derecede gelişmiş bir ülkedir. Bu temelde yükselen devrimci durum 12 Eylül faşist darbesiyle bastırılmıştır. İki yıldır finans kapital sorunları zor kullanarak bile çözememiştir. Konferans kararlarında değindiği gibi, faşizm teorik olarak sorunları çözebilir. Ama sistemin geneliyle içinde bulunduğu açmaz faşist cuntayı sorunları ihracat seferberliği ve sermaye ihracı ile de kolay çözemez duruma getiriyor.

Görünen şu ki, 12 Eylül öncesinde varolan devrimci durumun ekonomik temelleri hâlâ çözülememiş, daha da yakıcılaşmıştır. İki yıldır sopa siyasetini uygulayan finans kapital yeni anayasası ile, bunu daha da kalıcı yapmanın yasal adımını atmıştır. Şimdi gündemde faşist anayasa paralelinde faşist yasalarla devletini daha da güçlendirerek, halkın gözünde iyice yıpranan ordusunu kışlaya geri çekip, fötrlülerle baskıcı yönetimini sürdürmektir.

Yığınlardaki psikoloji hızla değişmektedir. Artık herkes önüne geldiği yerde yüksek sesle hoşnutsuzluğunu dile getirmektedir. Yani devrimci durumun ayakları üzerine kalkma, felçten kurtulma olasılığı artmaktadır.

Devrimci durum yeniden doğsa da bugünkü öznel koşullar değişmediği sürece yeni bir yenilgi kaçınılmaz olacaktır. Bu görev de biz komünistlere ve partimize düşüyor. Örgüt seferberliğini hızlandırarak örgütümüzü gelecek devrimci duruma hazır edeceğiz, etmek zorundayız.

Haydi yoldaşlar, Türkiye'de devrim bizi bekliyor. Yığınlardan soyutlanan faşist cuntayı yerle bir edip ileri demokratik halk devrimini yapmak için örgüt seferberliğine!

Faşizme ölüm — tek yol devrim!

Yaşasın TKP—*İşçinin Sesi!*

S.Acar
İzmir

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkêren hemû welatan yekbin!

İŞÇİNİN SESİ

Devrim ve sosyalizm için örgüt seferberliği!

Yıl:8, Sayı:219-220
13 Aralık 1982

ÇEK-AL

Türkiye'de bir süredir Çevik Kuvvetler, Çabuk Kuvvetler, ABD'ye verilen yeni üsler gibi konularda "ateşli bir tartışma" yürüyor. Tartışmanın çarpıcı yönlerinden biri de, yeni "seçilmiş" Cumhurbaşkanı Evren'in büyük-küçük her konuda konuştuğu halde bu konuda şimdiye kadar tek kelime söylememiş olmasıdır. Evren daha Genelkurmay Başkanı iken U-2'ler konusunda bildiğimiz "kahramanlık" oyununu oynamıştı. "Seçilmiş" cumhurbaşkanı olunca Çevik Kuvvetler konusunda daha büyük "kahramanlık" oyunları oynaması beklenmelidir.

Çevik Kuvvetler yaygarasının ardındaki gerçekler

Ayla Antepli

I

Giriş

12 Eylül faşist darbesinden kısa bir süre önce dışişleri bakanlığı, Batı'daki bazı büyük dergilere tam sayfa reklam koydurtmuştu. Demirel hükümetinin dışişleri bakanı Hayrettin Erkmen bu reklamdaki "Çağdaş Türkiye" başlıklı yazısına, Napolyon'un, "ülkenin coğrafyası onun tarihini belirler" sözleriyle başlıyordu. Erkmen, "Napolyon'un bu sözleri Türkiye için diğer ülkelerden daha doğrudur" diyor ve sözlerini şöyle sürdürüyordu:

"Coğrafi olarak Türkiye, Avrupa ve Asya arasında köprü başıdır. Karadeniz ile Akdeniz arasındaki boğazları kontrol eder. Akdeniz, Ortadoğu ve Avrupa uygarlıklarının birleştiği dört yol ağzıdır. Doğu ve Batı'nın, aynı zamanda Kuzey ve Güney'in birleştiği yerdir.

"Türkiye'nin Batı'yla yakın bağları vardır...

"Ancak coğrafi konumu yüzünden Türkiye geçmişte olduğu gibi bugün de Ortadoğu'nun bölünmez bir parçasıdır. Bölgedeki öteki ülkelerle ve halklarla köklü, tarihsel ve kültürel bağları vardır ve verimli ilişkiler geliştirmiştir.

"Bu konumu yüzünden Türkiye, Avrupa, Ortadoğu ve İslam dünyası arasında halka rolünü oynamak zorundadır."

Türkiye'nin bu tür coğrafi değerlendirilmesini herkes yakından bilir. Bu, örneğin, Ecevit'in, başbakanlığı sırasında formüle ettiği "ulusal güvenlik fikri"nin de başlangıcı olmuştu:

"Yeni bir ulusal güvenlik fikri, yeni bir dış siyaset ve savunma siyaseti formüle ederken, Türkiye'nin tarihsel ve coğrafi gerçeklerini akılda tutmak zorundayız... Tarihsel olarak Türkiye özellikle Balkan, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz ülkesidir... Türkiye aynı zamanda Avrupa topluluğu üyesidir... Ancak, bu tarihsel ve coğrafi gerçekleri daha fazla vurgulamalıyız..." (I. Gürkan, *NATO, Türkiye ve Güney Kanat*, Ulusal Strateji ve Bilgi Merkezi, New York, 1980)

Türkiye'de şu sıralarda uygulanan dış siyaset *aynı anlayışa dayanıyor ama bir fark taşıyor:* Geçmişteki hiçbir yönetim yeni "seçilmiş" Cumhurbaşkanı Evren'in başını çektiği beş kişilik cunta kadar "çok yönlü" dış siyaset uygulamak için bu denli enerjik çalışmamış ve Türkiye'nin "tarihsel ve coğrafi gerçeklerine" bu kadar önem vermemiştir. Evren ve şürekasının ziyaret ettikleri ülkelerinin ya da Türkiye'yi ziyaret eden yabancı ülke temsilcilerinin listesi bunu açığa çıkarıyor... Pakistan, Ürdün, Suudi Arabistan, Mısır, İran, Tunus, Yugoslavya, Romanya, Sovyetler Birliği, ABD, Çin, Endonezya, vb.

Cuntanın Dışişleri Bakanı İlter Türkmen, kendinden önce gelenlerin, "ülkenin coğrafi konumunun getirdiği belirleyici rol" değerlendirmesine katıldığını şöyle söylüyor:

"Türkiye hiçbir zaman tek yönlü siyaset gütmeyecektir. Bu konuda tarihten deneyimlerimiz vardır. Türkiye hiçbir zaman seçeneksiz bir siyaset yürütecek denli saf olmamıştır. Türkiye'nin coğrafi konumu ve stratejik durumu buna izin vermez" (İlter Türkmen, *Newspot*, 19 Mart 1982)

Cuntanın uyguladığı dış siyaset geneliyle eskinin devamıdır. Bu dış siyaset yalnızca Türkiye'nin coğrafi konumu ve stratejik durumundan kaynaklanmıyor. Aynı zamanda Türkiye'nin dışa açılmak isteyen orta derecede gelişmiş kapitalist bir ülke olmasından kaynaklanıyor.

Türkiye, NATO Genel Sekreteri Luns'un deyişiyle "eşikteki güç"tür. Emperyalist güç olmanın eşiğindedir.

Cuntanın Türkiye'yi bu "eşikten atlatmak" için yürüttüğü dış siyasetin hızı, enerjisi ve kararlılığı, onun bu düzeyde karşılaştığı sorun ve güçlükleri hem azdırıyor, hem de bunların acil olarak çözümlenmesini dayatıyor. Türkiye burjuvazisinin, dünyanın en sarsıntılı ve patlayıcı maddeyle dolu bölgesinde, kendine özgü "çok yönlü" dış siyaset izlemesi doğal olarak karmaşık ve zordur. Doçent Karaosmanoğlu geçen Ekim ayında SİSAV'ın düzenlediği "1980'lerde NATO" konulu seminerde bunun üzerinde durmuş ve Türkiye'nin Ortadoğu sorununa yaklaşımı konusunda üç ilke saymıştı:

"Türkiye'nin Ortadoğu meselelerine yaklaşımında üç dış politika ilkesi önemli rol oynamaktadır. Türkiye, bölgedeki devletlerarası uyuşmazlıklarda (Arap-İsrail çatışması hariç) *taraf tutmaktan kaçınmaktadır.* İkincisi, Türk dış politikası bölge devletlerinin güvenlik menfaatlerine karşı son derece hassas ve anlayışlıdır. Batı ile ittifakının bölge devletlerinin güvenliğini zedelememesi için azami dikkati göstermektedir. Üçüncüsü, Ortadoğu ülkelerinin iç işlerine karışmama ilkesine Türkiye titizlikle uymaktadır. Bütün bu menfaatler ve ilkeler ağı, son derece karmaşık ve takibi güç bir dış politika ortaya koymaktadır. Bu güçlük, Doğu-Batı geriliminin arttığı dönemlerde ve bölgedeki Batı menfaatlerinin korunması söz konusu olunca, özellikle belirginlik kazanmaktadır."

Kendi içinde, bunlar ulaşılamaz "ilkeler" değildir. Türkiye Mısır'la ve bu ülkeyle ilişkilerini kesen öteki Arap ülkeleriyle ilişkilerini çok iyi korudu. FKÖ ile olan ilişkilerini ve Filistin halkına "sempatisini" arttırırken İsrail'le azalmış da olsa, yakın ilişkilerini sürdürdü. İran-Irak savaşı boyunca her iki tarafla da iyi ilişkiler yürüttü. Körfezdeki zengin petrol devletleriyle ve Ürdün'le yakınlaşıyor.

Türkiye'nin "eşik"ten atlamasının ve bölgede egemen güç olmasının bir önkoşulu, bölgede siyasal ve diplomatik çekim merkezi yaratacak böyle birlikler ve ilişkiler ağı kurmaktır. Bir başka önkoşulu "kendi etkin askeri gücünü" arttırmasıdır. Öteki önkoşulu ise bölgede uyguladığı "çok yönlü" siyasetiyle, geniş uluslararası düzeydeki *"tek yönlü"* siyaseti arasında uygun bir denge sağlamasıdır.

Dünyada Türkiye'nin silahlı kuvvetlerinin modernleşmesi ve güçlenmesi için gerekli olan silah, askersel teknoloji ve geniş kaynakları sağlayacak tek bir ülke vardır. Bu ülke ABD'dir. Böylece, cuntanın Batı'ya yönelik dış siyaseti ve savunma yalvarışları, hep Türkiye, Ortadoğu, İran Körfezi ve Batı üzerindeki "tehdit"leri öne çıkarıyor: Bu konuda yerine göre, ya doğrudan Sovyet işgali ya da dolaylı, ideolojik, terörist Sovyet saldırısından söz ediyorlar. Aynı zamanda Türkiye'nin coğrafi ve stratejik konumu, "NATO'nun Güneydoğu kalesi" olduğu vurgulanıyor ve "çok yönlü" bölgesel dış siyasetinin, özellikle Arap ülkeleriyle olan yakın ilişkilerinin, Batı'ya ve NATO'ya yarayacağı söyleniyor! Yani hesaplara göre, Türkiye Batı'nın Ortadoğu, Asya ve Afrika'ya ekonomik, siyasal, askersel ve stratejik köprüsü olacak! "Çok yönlü" köprü!

Cuntanın komşu Arap ülkelerinin "gerçek dostu" olduğunu ve bölgede tarafsız bir siyaset izlediğini açıklamasıyla NATO'nun ve Batı'nın Güneydoğu "kalesi" olması arasında çelişki vardır.

Bu çelişki ve cuntanın bunun iki kutbunu dengeleme çabaları son zamanlarda kızıştı ve öne çıkan konu oldu. Türkiye'nin Amerikan Çevik Kuvvetleri'ne üs vererek "Amerika'nın bölgedeki stratejik planlarına alet olduğuna" ve karşılığında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernleştirilmesi, ülkede savunma endüstrisinin kurulması için yardım ve destek aldığına ilişkin haberler ciddi tartışmalara yol açtı. Özellikle tanınmış Amerikan gazetecisi Jack Anderson'ın *Washington Post*'ta bu konudaki yazısı anlaşmazlıkların odağı oldu.

Genel olarak şiddetli, ama özel olarak bulanık, çelişkilerle ve "yanlış bilgilerle" dolu bir dizi resmi yalanlamalar birbirini izledi. Cuntanın temsilcilerinin Çevik Kuvvetler'e verilecek üsler konusundaki "yalanlama" yollarına geçmeden önce iki noktayı açmak gerekir.

Birincisi, Anderson'ın Çevik Kuvvetler'e Türkiye'de üs verilmesi konusunda, "anlaşmazlık"ların odak noktası olan yazısı, en az iki başka tehlikeli gelişmeye daha bağlıdır: Türk birliklerinin Batı'dan Doğu'ya hareketi ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin geliştirilmesi ve modernleştirilmesi. Çevik Kuvvetler sorununda "anlaşmazlıklar" tümüyle su yüzüne çıktığı zaman, konuyla bu kadar yakından bağı olduğu ve kendi içinde çok büyük anlam taşıdığı halde, bunlar, tümüyle bir kenara itildi.

Çevik Kuvvetler konusunda koparılan gürültünün arkasında yatanı anlayabilmek istiyorsak, "tartışmaların" dıştaladığı ve gözlerden saklamaya çalıştığı yönlere de eğilmemiz gerekir.

Tartışmayı patlatan raporda, *tartışılmayan* konular dışında yeni hiçbir şeyin olmayışı en kuşkulu yöndür. Üsler konusundaki dedikodular uzun bir süredir devam etmektedir. Yeni değildir. Dikkatleri en az Çevik Kuvvetler'e üs vermek kadar önemli ve tehlikeli olan öteki gelişmelerden başka yöne çekerek asıl "yeni" noktalar es geçilmiştir.

Türkiye'nin Çevik Kuvvetler'e üs verebileceği olasılığından Mayıs 1982 *Financial Times*'da söz edilmişti. Aynı ay içinde *New Statesman* Türkiye'nin üsler konusundaki kararının kesinleştiğini yazdı. Öyleyse Anderson'ın yazısıyla neden birden bire böyle büyük yaygara koptu?

Buna ilişkin olarak ikinci noktaya gelelim. Tartışmanın çarpıcı yönlerinden biri de, bu denli sürprizler, keskin dönüşler, çelişkilerle dolu bir konuda, yeni "seçilmiş" Cumhurbaşkanı Evren'in, büyük-küçük her konuda konuştuğu halde, bu konuda şimdiye kadar tek kelime söylememiş olmasıdır. Yoksa aynı Amerikan U-2'lerinin Türkiye üzerinden uçmaları konusunda Haziran 1979'da yaptığı gibi açıklamak için "uygun" bir zaman mı kolluyor? O sıralarda *"bugünkü koşullarda* izin vermemiz mümkün değildir" (*İşçinin Sesi,* sayı:99, s.14, Temmuz 1979) dediği için oportünistler ve liberaller Evren'i büyük "yurtsever", "ulusal kahraman" ilan etmişlerdi. Acaba Evren, "uygun" bir zamanda yine böyle "kahramanca" bir açıklama yaparak yakın ilişkiler kurduğu komşu Arap ülkelerini de içerebilecek daha geniş bir alkış toplamayı mı hesaplıyor?

Kendilerine özgü nedenlerden bu ülkelerin çoğu, resmi düzeyde Çevik Kuvvetler'e karşı soğuk tavır alıyorlar. 1979'daki gibi bir açıklamayla Evren, bu ülkelerin yönetimlerinden ve halklarından kendine dostluk ve destek sağlayabilir. Ülke içinde de, henüz kendi tarafına gelmemiş birçok "liberali" kazanabilir ve geriye kalan muhalefeti de küçük düşürmüş olur.

Evren'in böyle bir hesabı düşünüp düşünmediğinden emin olamayız. Ancak, tüm göstergeler bu yöndedir. Evren'in ne yapacağı bir yana, eğer Çevik Kuvvetler'e karşı çıkarsa, cuntanın dış siyasetinin temel hatlarında, özellikle ABD ile olan yakın işbirliğinde (ki bu Çevik Kuvvetler'e üs vermek konusundan daha da ötede ilişkileri kapsar) ne gibi değişiklikler olacağı sorusunu yanıtlamak, her iki durumda da sorunun özünü çok daha derin anlamamızı getirir.

II

"Çevik Kuvvetler" tartışması neyi atlıyor

Dıştan bakıldığında, tartışma, iyice kızışma noktasına Ekim sonlarına doğru geldi. Bundan önce bazı "liberal" gazete

yazarları, Amerika'nın bölgedeki, özellikle Türkiye üzerindeki planlarına ilişkin az da olsa endişelerini belirttiler. Ancak asıl telaş, Türkiye'de bazı gazetelerin Jack Anderson'ın *Washington Post*'da çıkan yazısından söz etmesiyle koptu. Türkiye gazetelerinden çıkarabildiğimize göre Anderson'ın yazısı şu noktaları içeriyor:

"...Türk ordusunun yeni gelişmeler karşısında Batı bölgesinden ve Ege'den Doğu'ya kayacağı ve bunun da Yunanistan için 'rahatlattırıcı bir unsur' olduğu..."

Pentagon Türk Ordusu'nu modernleştirmeye kararlıdır. (*Hürriyet*, 27 Ocak 1982)

"İran-Irak savaşının tüm Basra Körfezi'ni allak bullak etmekte olduğu bugünkü durumda, Reagan yönetimi, Sovyetler'in bölgeye sarkmasını önlemek için yeni yöntemler aramak zorunda kalmıştır. Sovyetler'in Kafkaslar'dan aşağıya sarkmasını önlemek görevi de Amerika'nın eski ve güvenilir müttefiki Türkiye'ye düşmektedir."

"Amerika Birleşik Devletleri Doğu Anadolu'da üç yeni üs kurmayı planlıyor." (*Tercüman*, 28 Ekim 1982)

Türkiye'deki tartışmaların odak noktası Anderson'ın yazısından çıkan anlama göre, ABD'nin Türk ordusu yoluyla dolaylı olarak ya da kendi askersel varlığını ve etkisini arttırarak doğrudan, bölgedeki kendi stratejik hedeflerine ulaşmak için Türkiye'yi bir araç olarak kullanmayı planladığı oldu. İkincisine temel oluşturan, üslerin Amerikan Çevik Kuvvetleri'nce kullanılacağı varsayımıdır. Amerika'nın her ikisini birden yapmayı planlaması da olasıdır.

Anderson'ın yazısına karşı tepki çok çarpıcıdır. İlk olarak, Anderson'ın, Türk ordusu Batı'dan Doğu'ya kaydırılıyor savı *resmi olarak yalanlanmamış* ama es geçilmiştir. Anderson'ın yazısının bu yönüne ilişkin tek konuşan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Büyükelçi Nazmi Akıman olmuştur. *Onun da söylediği, yalnızca, böyle bir hareketin Amerika'nın isteği üzerine yapıldığını yalanlamak olmuştur:*

"Türkiye'nin kuvvet konumu, ülkenin savunma ihtiyaçlarına göre ayarlanır. Bu konum saptanırken, savunma ihtiyaçları dışında bir başka unsur dikkate alınmaz" (*Milliyet*, 28 Ekim 1982)

Liberaller ve menşevikler Anderson'ın yazısının öteki yönlerine "önemle" eğildikleri halde, bu noktayı konu yapmadılar. Bunun, Doğu'da Kürt halkı açısından doğuracağı kanlı sonuçlar, Türkiye'nin örneğin Irak'tan "hak" iddia edici istemleriyle ilişkisi vb. hiç "akıllarına gelmedi". Bu konudaki sessizliğin nedeni herhalde şudur: Liberaller ve menşevikler, Türk ordusunun, Doğu'daki etkili varlığını korumak için, hiçbir zaman, Amerika veya bir başkasından baskıya ihtiyacı olmadığının çok iyi farkındadırlar.

Anderson'ın yazısında tartışmaya sokulmak istenmeyen bir başka konu da Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernleştirilmesidir. Bu konu, Çevik Kuvvetler olsa da, olmasa da kendi içinde kötü sonuçlar doğuracaktır. Örneğin, 9 Ekim 1982 tarihli *Hürriyet* "Ortak Savunma Gurubu" adlı bir toplantının Ankara'da yapıldığını yazdı:

"3 Aralık 1981 tarihinde Amerikan Savunma Bakanı Casper Weinberger'in Ankara'yı ziyareti sırasında kurulan Ortak Savunma Gurubu, çalışmalar sırasında tank modernizasyonu, modern savaş gemileri yapımı, gemi yenileştirmesi ve uçak bakım tesislerinin kapasitelerinin geliştirilmesi konularına da eğilecek.

"Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Necdet Öztorun, yapılacak askeri yardımın nitelik ve nicelik yönünden Türk ordusunun vurucu gücünü arttırıcı nitelikte olması gerektiğini belirtti.

"Güvenilir kaynaklardan sızan haberlere göre Türkiye acil olarak 77 Leopar tankı, 2500 adet Milas tanksavar füzesi, 1 denizaltı, füze taşıyan 4 hücumbot, 1 tank çıkarma gemisi, Harpoon füzeleri, havadan yere füze atan 10 adet Air-212 tipi helikopter, 15 adet F-41 uçağı ve havadan havaya atılan füzeler istiyor."

Cuntanın uyguladığı dış siyaset geneliyle eskinin devamıdır. Bu dış siyaset yalnızca Türkiye'nin coğrafi konumu ve stratejik durumundan kaynaklanmıyor. Aynı zamanda Türkiye'nin dışa açılmak isteyen orta derecede gelişmiş kapitalist bir ülke olmasından kaynaklanıyor. Türkiye, NATO Genel Sekreteri Luns'un deyişiyle 'eşikteki güç'tür. Emperyalist güç olmanın eşiğindedir.

Bu araçların yanısıra, öyle görülüyor ki, Ecevit'in hazırladığı "ulusal güvenlik fikri"nin önemli bir parçası olan birşeyi elde etmek için de adımlar atılmıştır: "Uluslararası" yardımlarla kurulmuş "ulusal" bir savunma endüstrisi. Askeri uçak endüstrisi kurulmasına yönelik olarak, Türkiye başlangıçta 291 savaş uçağının ülke içinde yapılmasını istedi. Önceleri Britanya ve Fransa bu projeye katılmayı kabul ettiler, ancak maliyetin %97'sini yabancı ortakların karşılayacağını öğrenince bundan vazgeçtiler! (*Financial Times*, 17 Mayıs 1982) Ortak Çalışma Gurubu'nun da başkanı olan Richard Perle'nin son açıklamasına göre ABD ve Türkiye gerekli düzenlemeleri yaptılar:

"Amerika Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernleşmesi üzerinde ciddiyetle duruyor. Ankara'daki temaslarında ele alındığı gibi 291 uçak yerine 160 uçağı kapsayan yeni bir program üzerinde duruluyor." (*Hürriyet*, 1.11.1982)

Ancak, Türkiye'de modern uçak endüstrisinin kurulmasının önünü tıkayan yalnızca para değildir. Örneğin 24 Ekim tarihli *Milliyet*'te şu yazı çıktı:

"Ne var ki, uçak endüstrisinden kastedilen, hemen birkaç yıl içinde ortak yapım şeklinde dahi olsa, savaş uçağı üretimine geçmek değildir.

"Konu ile ilgili üst düzeydeki bir Türk yetkilisinin dediği gibi, 'uçak yapımı, modern teknolojinin en ileri kademelerine ulaştıktan sonra gerçekleştirilebilir. Bizim bu aşamada ortak yapım bile düşünmemiz mümkün değil. Henüz buna hazır değiliz. Bu konuda hayallere kapılamayız. Ancak şimdiden, bu alanda bazı adımlar atabilir, uçağını seçtiğimiz firma ile işbirliği yapıp teknolojiyi, know-how'u ülkemize getirmeye çalışabiliriz... İlk aşamada, savaş uçakları için çok önemli bir konu olan bakım kolaylıklarını sağlayabiliriz. (Yunanistan şimdi bunu yapıyor). Daha ileride montaj için ortak işletme aranjmanlarına girişebiliriz.'

"Türkiye'nin durumunu ve koşullarını iyi bilen 'Northrop' ve 'General Dynamics' yetkilileri gibi, Washington'da görüştüğümüz Pentagon (Savunma Bakanlığı) uzmanları da, bu görüşü paylaşıyor.

"Bir Pentagon yetkilisi şöyle dedi:

" 'Uçak yapımı muazzam bir iştir. Yüksek teknolojik bilgi, tecrübe ve çok da para ister... Halen Avrupa'daki uçak yapımcılarının bile başı derttedir. Montaj dahi pek çok nitelik ister... Türkiye'de bakım ve onarım için elverişli şartlar vardır. Bu iyi bir başlangıç olabilir.' "

Böylece, parasal olanakların dışında, Türkiye'nin "ulusal uçak endüstrisi", (bu genel modern savunma endüstrisini de içerir) teknolojik olarak da bağımlı olacaktır. Bağımlılık derecesi burada da bitmiyor. Aynı yazıda, anlaşmaya katılan Amerikan firmalarının, Türkiye

gibi ülkelerin mallarına uluslararası pazarlar bulabilecek, bilgisayar kullanan özel servislerinin olduğu belirtiliyor. Türkiye'nin dışsatımlarını bu yolla arttırarak hizmetlerinin karşılığını almaları garanti olacak!

Anderson'ın yazısının alevlendirdiği tartışmanın kapsadığı kadarıyla, Amerika'nın Türkiye'ye askeri yardım yapma konusu şunları açığa çıkardı: Birincisi, hiç kimse, ne cunta, ne liberaller ve ne de menşevikler, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernleştirilmesine karşı çıkmıyor. Bu bir yana, bunu konu bile etmiyor. İkincisi, yukarıda belirtilen tipte bir bağımlılığı nesnel olarak zorunlu kılacağı halde, bağımsızlığı ve "ulusal dış siyaseti" ağızlarından düşürmeyenler bile Amerikan askeri yardımına ne karşı çıkıyorlar ne de onu konu ediyorlar. Üçüncüsü, *tek kuşku belirtilen nokta, güçlendirilmiş ve modernleştirilmiş bir ordunun Türkiye'nin "kendi milli ihtiyaçları" için kullanılıp kullanılmayacağı ve Amerika'nın yeterli yardımı verip vermediğidir!*

İşte bazı örnekler:

"... 'Türk Silahlı Kuvvetleri'ni güçlendirmek ve modernleştirmek' gibi, gerçekten ihtiyacımız olan bir husus kullanılmaktadır.

"Evet, Türkiye'nin savunma gücü arttırılmalıdır. Nitekim Türkiye, yıllardan beri Amerika Birleşik Devletleri'ne ve öteki müttefiklerine başvurarak bu konuda anlayış gösterilmesini, yardım edilmesini istemektedir. Ama Türkiye'nin bu isteği, ne NATO antlaşmasının dışında kalan çıkarları korumak içindir ne de kendisini maceraya atmak içindir. Türkiye'nin milli savunması, öncelikle kendi milli ihtiyaçları içindir." (Oktay Ekşi, *Hürriyet*, 27.10.1982)

"Reagan'ın 'Kongre'yi de aşsa, Yunan lobisini ve Papandreu'yu da yumuşatsa' Türkiye için gerçekleştirmeyi düşündüğü yardım, ordumuzun gerçek modernizasyonunun gerektirdiği meblağın yüzde onunu geçmez." (Teoman Erel, *Milliyet*, 28.10.1982)

"Nüfusuna göre en kalabalık orduyu besleyen Türkiye'ye ekonomik ve askeri yardım neden askıya alınıyor, kısılıyor, durduruluyor? Türk askeri muhtemel bir savaşta modası geçmiş silahlarla dövüşmeye niçin mecbur bırakılıyor?" (Altan Deliorman, *Tercüman*, 24.11.1982)

"Bugün bile Amerika bize on verirse, Yunanistan'a yedi vermiyor mu? Nereden çıkar bu acaip ordu?

"Oysa, Türkiye Yunanistan'dan dört defa daha büyük toprağa sahiptir. Üstelik Türkiye NATO'nun Rusya ile sınırı da olan bir ülkesidir. Boğazlar ise, Türkiye'nin topraklarındadır. Nüfus derseniz Türkiye 50 milyon, Yunanistan ise ancak sekiz milyondur... Türk ordusu da Yunanistan Silahlı Kuvvetleri'nden en aşağı üç defa daha büyüktür... Hele hele Müslüman Türkiye'nin Arap dünyası ve tüm Ortadoğu üzerindeki gerek siyasal, gerek ekonomik, gerek psikolojik etkinliği ise, tartışılamazdır.

"Evet, durum bu ama, gene de yardım oranı 10 ile 7 gibi acaip mi acaip!" (Hikmet Bil, *Hürriyet*, 27.10.1982)

Apaçık görülüyor ki, bu gazete yazarları ulusçuluk, şövenizm ve savaş çığırtkanlığında cuntanın sözcülerini hiç geride bırakmıyorlar. Anderson'ın yazısının Amerikan askeri yardımına ilişkin yönlerine verilen resmi yanıtlarda "ulusal savunma ihtiyaçları"nın ikinci planda önemsenmesi çok çarpıcıdır. Hatta, ilk resmi yanıtlarda bu, konu bile edilmemiştir:

Liberaller ve menşevikler Anderson'ın yazısının her yönüne 'önemle' eğildikleri halde, birliklerin Batı'dan Doğu'ya aktarılmasının Doğu'da Kürt halkı açısından doğuracağı kanlı sonuçlar, Türkiye'nin örneğin Irak'tan 'hak' iddia edici istemleriyle ilişkisi vb. hiç 'akıllarına gelmedi'. Bu konudaki sessizliğin nedeni herhalde şudur: Liberaller ve menşevikler, Türk ordusunun, Doğu'daki etkili varlığını korumak için, hiçbir zaman, Amerika veya bir başkasından baskıya ihtiyacı olmadığının çok iyi farkındadırlar.

"ABD tarafından yapılan askeri yardım da Türk ordusunun NATO çerçevesindeki savunma ihtiyaçlarına göre ayarlanır." (Akıman, *Milliyet*, 28.10.1982)

Aynı konuda, Milli Savunma Bakanı Bayülken de "ulusal çıkarlar" konusunu çok fazla vurgulamaktan kaçınarak benzer şeyler söylüyor:

"Diğer taraftan, Türkiye önce kendi milli savunma ihtiyaçlarını karşılamak, ayrıca NATO çerçevesinde ve NATO bölgesi içindeki savunması dolayısıyla kendisine düşen önemli görevleri yerine getirebilmek amacıyla; Silahlı Kuvvetleri için bir modernizasyon programı uygulamaktadır. Bu programın süratle gerçekleşebilmesinin, şimdiye kadar yapılmakta olan askeri yardımlardan daha fazlasını lüzumlu kıldığı, Türkiye'nin bölgede ve NATO içindeki önemini olumlu yönde değerlendiren, başta ABD ve Federal Almanya olmak üzere bütün müttefiklerimizce kabul edilmektedir. Her NATO toplantısında bu ihtiyaç ve karar bildirilerde dahi yer almaktadır.

"Bize bu programın gerçekleşmesi için en önemli yardımlarda bulunan müttefikimiz ABD ile yıllardan beri mevcut olan yardım usullerine de işlerlik kazandırmak amacıyla, Mart 1980 tarihli Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın eklerine dayanarak, aramızda bir savunma ve işbirliği icra gurubu kurulduğu gibi, 1982'de de aynı amaçla bir yüksek düzeyli ortak savunma gurubu vücuda getirilmiştir." *(Milliyet*, 1.11.1982)

Bu tür resmi açıklamaların asıl amacı, Türk ordusunun Amerikan yardımlarıyla modernleştirilmesinin Amerika'nın bölgedeki çıkarlarıyla ilişkisi olduğunu yalanlamaktır. Tüm programın "NATO çerçevesinde" ve Türkiye'nin "NATO bölgesi içindeki savunması dolayısıyla kendisine düşen önemli görevleri yerine getirebilmek amacıyla" yürütüldüğünde ısrar etmeleri, kuşkuları yok etmek içindir. Bazı yönleriyle, destek toplayan, akıllı bir savunma. Örneğin, CHP'li eski Milli Savunma Bakanı Işık bunu yürekten destekliyor:

"Türkiye, önce akıllı hareket etmiştir. Başta ikili olan bu anlaşma, sonradan NATO'ya girerek, çoğulcu bir anlaşma haline gelmiştir. Bence, bir savunma ittifakı içinde olunca, bunun ikili olmaktan ziyade, başka memleketleri de içine alan çok taraflı bir anlaşma olmasının ve NATO çerçevesi içinde düzenlenmesinin daha isabetli olacağı kanısını taşımaktayım." *(Hürriyet*, 12.10.1982)

Görüldüğü kadarıyla taktik başarılı olmuştur. Oktay Ekşi dışında kimse, bu konuda pek bir "endişe" belirtmemiştir. "Sessizlik" sağlanmıştır. Amerikan askeri yardımı ve ordunun modernleştirilmesine ilişkin bu "sessizliğin" en ilginç yönü de şudur: Bu modernleştirmenin Amerika'nın bölgedeki stratejik siyasetiyle ilgili olabileceğini yalanlamaya çalışırken, neden Akıman'ın da, Bayülken'in de asıl vurguyu Türkiye'nin ulusal çıkarları ve savunma ihtiyaçlarına değil de NATO'nun savunma ihtiyaçlarına vurduklarını kimse sorguya çekmemiştir. Menşevikler dahil, hiç kimse, Amerikan yardımlarıyla orduyu modernleştirmeyi cuntanın kendi stratejik çıkarları için de isteyebileceğinden söz bile etmedi.

Bu konuya önce cuntanın açısından bakalım:

Türkiye yıllardan beri, genel olarak NATO içinde, özellikle Amerika'ya yönelik olarak, ordunun modernleştiril-

mesi için yardım kampanyası yürütüyor. En sonunda bu yardımı almışa benziyor.

Açıktır ki, eğer Türkiye bir savaşa girecekse bu yakın çevresinde olacaktır.

Eski hükümetler gibi cunta da, bölgedeki siyasal ve stratejik (aynı zamanda ekonomik) çıkarlarını açıkça söylüyor ve amacına ulaşmak için de yoğun bir siyasal kampanya yürütüyor.

"Savaş siyasetin başka araçlarla sürdürülmesidir..."

Cuntanın "çok yönlü" dış siyaseti, kendisini savaştan geçilmeyen ve stabiliteden yoksun bir bölgede "barışın ve stabilitenin simgesi"(!) olarak göstermeye çalışması ve bu yoldan bölgede etkinliğini giderek arttırıyor olması, açıktır ki, onun, bölgede olası bir savaş için silahlı kuvvetlerini hazırladığı izlenimini yaratmasıyla çelişir. Böyle bir izlenim yaratmak onun açısından büyük siyasal gaf olur. Ordunun modernleştirilmesine gelince, "ulusal çıkarlar"ın değil de, "NATO savunması"nın vurgulanmasının bir nedeni budur.

Reagan yönetiminin, "Sovyetler'in Kafkaslar'dan aşağı sarkmasını"(!) önleme görevini "eski müttefiki" Türkiye'ye verdiğine ilişkin haber, cuntanın sözcüleri arasında da, "muhalefet" arasında da tepki yarattı. Çünkü onlara göre bu demek oluyordu ki, ordunun modernleştirilmesi Amerikan stratejisi adına gerçekleştiriliyor! Bu herkesi "kızdırdı".

Cuntanın resmi tepkisi, modernleştirmenin "NATO çerçevesinde" ve "NATO savunma amaçları" için gerçekleştirildiğini açıklamak oldu. Oysa, NATO'ya girdiğinden bu yana Türkiye'nin üzerine düşen görev zaten "Sovyetler'in Kafkasya'dan aşağı sarkmasını" (!) önlemekti. Bu Türkiye'nin NATO'ya giriş nedeniydi. Ayrıca, faşist cunta dahil, tüm Türkiye hükümetleri, Türkiye'nin nasıl da önemli bir görev yerine getirdiğine ilişkin sürekli böbürlenmişlerdir.

Bu da "tartışma"da tartışılmayan bir başka noktadır. Yalnızca cunta değil, liberal yazarlar ve oportünistler de bu noktayı küllüyorlar. Oysa, Türkiye'nin "Sovyetler'in sarkmasını"(!) önleme görevinin, yeni bir Amerikan dayatmasıyla değil, asıl NATO'yla ilgisi vardır.

NATO'nun kuruluş mantığı, Sovyetler'in Avrupa'ya yayılmasını (!) önlemekti. Türkiye'nin NATO'ya katılışının mantığı ise, Sovyetler'in Güney'e doğru açılmasını(!), Orta Avrupa cephesindeki NATO güçlerine kanattan destek verecek biçimde engellemekti.

Şimdi ise bu, yalnızca "Amerika'nın çıkarları"yla özdeşleştirildi. Herkes, Amerika'nın kendi çıkarları için Türkiye'ye bir dayatma yapıp yapmadığını tartışıyor, bu konuda "endişe" belirtiyor. Öyle ki Türkiye "bir serüvene sürüklenirse"(!), Amerika'nın kurbanı olacak! Bu anlayışın örneklerini de yukarıda aktardık. Ancak bir de, NATO'yu ABD'nin "masum kurbanı" sayan çok daha "orjinal" .menşevik anlayış var. Bunu da örnekleyip geçelim:

"NATO'nun genel planları, ABD'nin stratejik yayılma planlarının ta kendisidir. NATO'nun baş patronu ABD'dir. ABD kendi yayılmacı planlarını NATO'ya istediği gibi dayatıyor. Bunun en açık örneği, Amerikan atom roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesini öngören NATO kararıdır." *(TKP'nin Sesi* Radyosu, 17.11.1982)

Sorun Çevik Kuvvetler'e üs vermek değildir, zaten varolan ve onların kullanabileceği düzeyde hazırlanan üsleri kullanma hakkı tanıyıp tanımamaktır. Bu da bugün, henüz gündemde değildir. Ayrıca, ABD'nin Türkiye'de öyle çok üssü ve bu üsler üzerinde öyle çok hakkı vardır ki, ayrı bir Çevik Kuvvetler'e gereksinim olup olmadığı bile tartışma konusudur.

III

Çevik Kuvvetler 'sorun'u

Gördük ki, Anderson'ın yazısında, Türkiye'nin birlikleri Batı'dan Doğu'ya aktardığını söylemesi, Pentagon'un Türkiye ordusunu modernize etmeye kararlı olduğunu açıklaması, kendi içinde, tehlikeli sonuçlara işaret etmektedir. Cuntanın başvurduğu çarpıtma ve aldatmacalar, bu tehlikeli sonuçları daha da arttırmaktadır. Ancak burada bizim vurgulamak istediğimiz şu ki, kimse bunlara kendi içinde karşı çıkmıyor. Tam tersine, "tartışma" Anderson'ın yazısıyla patlak verdiği halde, yazıda sözü geçen bu noktalar es geçildi. Herşey, Türkiye'nin Çevik Kuvvetler'e üs verip vermediği konusu çevresinde döndü.

Çevik Kuvvetler "tartışması" hakkında söylenmesi gereken ilk ve en açık nokta şudur: "Tartışma", dikkati cuntanın kendi eylem ve niyetlerinden başka yönlere kaydırdı. Cuntanın kendi stratejik çıkarları, "sihirli" bir biçimde toz oluverdi. "Dayatmacı", "yayılmacı" Amerikan emperyalizmi ve onun stratejisi dururken, Türkiye'deki "zavallı" cuntanın kendi stratejik çıkarları ve planları nasıl olabilirdi?

Ne Amerikan dayatmalarına boyun eğmiş, ne de ayrıca kendinin stratejik çıkarları varmış gibi görünmemek için cunta, "tartışma"ya katılırken "üçüncü yolu" izledi: Ne varsa herşey NATO'nun savunma ihtiyaçları içindir!

Oysa, cunta Amerikan emperyalizmine boyun eğmiş ya da eğmemiş, Çevik Kuvvetler'e üs vermiş ya da vermemiş, ordu birlikleri Doğu'da yoğunlaştırılıyor ve ordu modernize ediliyor. Bu iki nokta, Çevik Kuvvetler'e üs verilmesi "tartışması" ardında güme gitmektedir.

Çevik Kuvvetler "tartışması"na ilişkin söylenmesi gereken ikinci noktaya gelelim.

Yukarıdaki bölümde değindiğimiz gibi, Anderson'ın yazısında, birlikte de uygulanabilecek iki ayrı yoldan söz ediliyordu. Ya Türkiye "Sovyetler'in Güney'e doğru yayılmasını önlemek"(!) için doğrudan askersel eyleme girişecek, Amerika para, silah, uçak vb. ile dolaylı bulaşacaktı, ya da Amerika Çevik Kuvvetler yoluyla doğrudan askersel eyleme girişecek, Türkiye üs vererek, depolama vb. olanaklar sağlayarak dolaylı bulaşacaktı. Buradan da yansıdığı gibi, askersel girişim ne biçim alırsa alsın, somutta hangi ülkenin askerleri çarpışırsa çarpışsın, birşey açıktır ki, böyle bir askersel girişim, ABD ile Türkiye'nin *ortak stratejik çıkarlar ve amaçlar temelinde uyguladığı ortak bir operasyondan* başka birşey olamaz.

Anderson'ın yazdıkları temelinde düşünsek bile, *asıl sorun cuntanın Çevik Kuvvetler'e üs verip vermemesi değil, Amerika'yla ortak eylem için bir anlaşma bağlayıp bağlamadığıdır.* Bu ortak eylem şu ya da bu biçimi alabilir. Asıl önemli olan biçim değildir.

Cuntanın böyle bir anlaşma bağladığı, Amerikan askeri yardımının çapından bellidir. *Türkiye ordusunu modernize etme programı, başlıbaşına ortak bir operasyondur.* Bu operasyonu, yüksek düzeyde bir Ortak Savunma Gurubu yürütmektedir. Yani, ikinci noktayı özetleyecek olursak, sorunun özü Çevik Kuvvetler değil, şu ya da bu biçimde ortak bir operasyonun olup olmadığıdır ve bu ortak operasyon da vardır.

Üçüncü noktaya gelince. Çevik Kuvvetler "tartışması"nın, dikkatleri, Anderson'ın yazısındaki öteki noktalardan başka yönlere kaydırdığını söylemiştik. Bu yoldan, *dikkatler, Türk-Amerikan 'savunma' işbirliğinin çapından ve doğurabileceği sonuçlardan da uzak tutulmuştur.* Oysa, bu işbirliğinin çapı ve sonuçları, Çevik Kuvvetler'e üs vermenin çok

daha ötesindedir.

Şimdi Çevik Kuvvetler "tartışması"na daha yakından bakalım.

Türkiye basınında Anderson'un yazısına ilişkin ilk haberlerin çıkmasından bir gün sonra, şu resmi açıklamalar yapıldı:

"ABD'nin Türkiye ile gizlice temasa geçtiğine dair haberler tamamen asılsızdır. Diğer taraftan toplantıda, münhasıran NATO savunma amaçlarıyla Türkiye'nin savunma yeteneklerinin güçlendirilmesi, bu çerçevede NATO savunma planlarının uygulanması ile ilgili teknik düzenlemeler ele alınmıştır. Tamamen NATO savunmasına yönelik bir işbirliği niteliğinde olan bu çalışmaları Körfez bölgesine ilişkin bazı stratejik tasavvur ve yaklaşımlara, özellikle ABD Hızlı İntikal Kuvveti'ne bağlayan haber ve yorumlar her türlü mesnetten yoksun spekülasyonlardan ibarettir." (Akıman, *Milliyet*, 28.10.1982)

"Öbür yandan yıllardan beri müzakeresi cereyan eden ve NATO anlaşması ile sınırlı ve NATO savunma planlarının gereği olarak bazı havaalanlarının yeterli duruma getirilmesi ve ilgili (MOU) anlaşma muhtırası şu sırada sonuçlanmak üzeredir.

"Belirttiğim gibi, tamamıyla NATO anlaşması ile sınırlı olan bu teknik anlaşma, NATO'nun karşılaşacağı önemli bir tehlike anında, NATO ülkelerinin birbirine yapacağı askeri yardımlaşmalar meyanında bulunan ve yekdiğerinin ülkelerine savunma ihtiyaçları için gönderilebilecek olan (RRP) 'çabuk takviye kuvvetleri' denen bir programın gereğidir ve tüm NATO ülkeleri bu çeşit teknik anlaşmaları şimdiye kadar yapmışlardır. Ayrıca şunu da vurgulamak gerekir ki, NATO altyapı (infrastructure) tesislerinden olan ve ülkemizin her bölgesinde bulunan bu havaalanları sivil uçaklarımız tarafından da devamlı olarak kullanılmaktadır. Bu teknik anlaşma ABD'nin diğer bir maksatla teşkil etmiş olduğu (RDF) Çevik Kuvvet ile irtibatlandırılamaz." (Bayülken, *Milliyet*, 1.11.1982)

Birliklerin Batı'dan Doğu'ya aktarılması ve ordunun modernleştirilmesi konularına ilişkin olarak gördüğümüz tutumun aynısı burada da çıkıyor. *Üslerin hazırlandığı ve bu hazırlığın Amerikan kaynaklarıyla yürütüldüğü yadsınmıyor. Akıman ve Bayülken, yalnızca, yapılanların, Basra Körfezi için stratejik planlarla ve Çevik Kuvvetler'le ilişkisi olduğunu yalanlıyorlar.* Ve yine "NATO savunma planları"nı öne sürüyorlar.

Liberal yazarlar da, menşevik radyocular da resmi konumdaki bu çok açık çelişkileri yakalamakta ve "ulusal çıkarlara" uygun bir siyaset istemekte hiç gecikmediler.

Hürriyet'te çıkan bir yazıda, Bayülken'in demecinin kuşkuları arttırdığı, çünkü bu havaalanlarının "ulusal kullanım" için olmadığının açıklandığı söylendi. Bayülken, havaalanlarının "müttefik kuvvetlerinin kullanımı amacına yönelik olduklarını da açıkça ortaya koyuyor" dendi. (*Hürriyet*, 6.11.1982)

Oktay Ekşi'nin, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernize edilmesinin "kendi ulusal çıkarları" doğrultusunda olması gerektiğini vurguladığını başlarda belirtmiştik. "Körfez savunmasına Türkiye'yi bulaştırmak" (*Hürriyet*, 1.11. 1982) için bir Amerikan planının parçası addettiği üslere ilişkin olarak da şu soruyu soruyor:

"Dahası... Sovyetler'in Kafkaslar'dan sarkması bahis konusu ise, bunu önlemek neden Türkiye'nin üzerine vazife olsun? NATO'nun 'savunma paktı' olduğu yani 'ancak NATO ülkelerinin sınırlarına bir saldırıda bulunulduğu zaman işleyeceği' iddiaları unutuldu mu?" (*Hürriyet*, 27.10.1982)

Cuntanın 'çok yönlü' dış siyaseti, açıktır ki, onun, bölgede olası bir savaş için silahlı kuvvetlerini hazırladığı izlenimini yaratmasıyla çelişir. Böyle bir izlenim yaratmak onun açısından büyük siyasal gaf olur. Ordunun modernleştirilmesine gelince, 'ulusal çıkarlar'ın değil de, 'NATO'nun savunması'nın vurgulanmasının bir nedeni budur.

M. Ali Birand da resmi açıklamalardaki bir başka boşluğa işaret etti:

"Kamuoyunda pek açıkça anlaşılamayan ilk soru, parayı kimin vereceği idi... Yapılan açıklamalardan, masrafların NATO enfrastrüktür programından karşılanacağı havası yayılıyordu. Ancak, yaptığımız araştırmadan ortaya çıktı ki, NATO'nun enfrastrüktür programında böyle bir proje yok. Üstelik bütçe parasızlıktan kıvranıyor ve böylesine milyonlarca dolara çıkacak olan bir projenin kabul edilmesi de söz konusu değil. Brüksel'de kimsenin bundan haberi yok." (*Milliyet*, 22.10.1982)

Aynı noktayı, Örsan Öymen de dile getirdi. (*Milliyet*, 1.11.1982)

Hürriyet'te bir yazıda, NATO Çabuk Takviye Kuvvetleri programıyla, ABD savunma uzmanlarının Türkiye'ye dayatmak istedikleri görev (yani Çevik Kuvvetler'e üs vermek) arasında büyük bir benzerlik olduğu belirtildi.

Ancak, Akıman ve Bayülken'in resmi açıklamalarına karşı ileri sürülen en yüksek "teknik" sav, geçen Mayıs ayında Bonn'da imzalanan bir NATO ortak bildirisini hatırlatmak oldu. Bildiriye Atilla İlhan (*Milliyet*, 17.11.1982) ve Örsan Öymen değindiler. Örsan Öymen şöyle yazdı:

"Dünyanın öteki bölgelerinde de barış ve güvenliğin sürdürülmesinde hepimizin çıkarı vardır. Söz konusu bölgelerdeki olaylara ilişkin olarak ve birlikte saptanan amaçlarımızı gözönünde tutarak, danışmalarda bulunacağız. Durumları elverişli olanlarımız, güvenlik ve bağımsızlıkları tehdit altındaki ülkelerden gelebilecek yardım çağrılarını karşılamaya çaba göstereceklerdir.

"Ortak bildirinin bu temel hükmüne — gene Bonn Doruğu'nda kabul edilen — 'Savunma Bildirisi' eki 'Üye ülkelerin NATO hedefleri dışındaki bölgelere askeri birlik sevketmelerine' de yeşik ışık yakıyor.

"Savunma Bildirisi, 'üyelerin, teker teker NATO bölgesi dışına yapabilecekleri askeri kaydırmaları kolaylaştırmak üzere alacakları önlemlerin Batı güvenliğine önemli katkı oluşturacağı'ndan söz ediyor." (*Milliyet*, 1.11.1982)

Bu NATO bildirisi açığa çıkınca, şu da açığa çıktı ki, Türkiye'nin "NATO çerçevesi ve NATO sınırları dışında" sorumluluk almadığı görüşü anlamsızdır. Ortak bildiriye imza atarak, Türkiye tam tersini yapmış oluyor çünkü zaten NATO çerçevesi NATO sınırlarının dışına taşıyor!

Bazı yazarlar, "Basra Körfezi'nin savunulmasını bir NATO ödevi haline dönüştürme" çabalarına (Teoman Erel, *Milliyet*, 28.10.1982) ve ABD'nin NATO'yu ve Türkiye'yi bu yönde ittiğine değindiler. Teoman Erel, ABD'nin Türkiye'yi razı etmek için "cazip" teşviklerde bulunduğunu söylüyor ve cuntayı bunlara kapılmaması için uyarıyor:

"ABD, Türkiye'nin Sovyetler'le NATO bölgesi dışında da itişmeye ve Körfez jandarmalığına soyunduğu takdirde daha da artacak olan savunma harcamalarını hangi yöntemle kapatacağını, ekonomik dengesini nasıl kurabileceğini düşünüyor?

"Belki de Sam Amca'nın bizim için düşündüğü iyilik 'kendin pişir kendin ye' formülüdür... Hani şu, Körfez'e bulaşan bir Türkiye'nin bazı petrol üretim alanlarını ele geçirip ekonomik

açığını dengeleyebileceği masalı...

"Tıpkı tarihte, İkinci Dünya Savaşı'na katılmamız için 12 Adaları teklif ettikleri gibi... Başkalarının kesesinden fatura ödeyerek, kendi işini halletme kurnazlığı...

"Bu karmaşık oyunlar karşısında, hariciyemiz, sızan haberleri yalanlamanın ötesinde gerçek bir enerji ve uyanıklık göstermelidir. 12 Eylül yönetimi ise içeride ve dışarıda yalnızlığa sürüklenerek ABD baskılarına karşı zayıflamak gibi vahim ve tarihsel bir yanılgıya asla kapılmamaktadır." *(Milliyet,* 28.10.1982)

Amerika'nın Türkiye'ye ilişkin kötü niyetli emellerini kuşkusuz en iyi "sergileyen" ve cuntayı ABD'nin dümensuyundan "kurtarmaya" en yoğun çaba harcayanlar menşevikler oluyor. Örneğin, *Atılım*'ın Eylül sayısında şöyle deniyor:

" 'Çevik Kuvvetler' gibi, sosyalist ülkelerle ilişkilerin bozulması gibi ABD dayatmalarına kimi yerde direnmeyi deneyen cunta, şimdi ABD'nin bölgede barışı torpilleyen dayatmalarına kölece boyun eğme noktasına kadar geldi."

Başka örnekler de var:

"11 Eylül'de kurtarılmış bölgeler vardı, diyor Evren. Soruyoruz. Onlar anayurdun kaç kilometre karesini Amerika'ya, Çevik Kuvvetler'e sattılar üs diye? Türkiye'yi haritadan sileceklerdi diye masal okuyor. Gerçekte kendileri değil mi Amerika'nın atom mayınlarını Anadolu'ya yerleştiren, yurdumuzu, topraklarımızı Amerika'nın serüvenci politikasının bir aracı yapıp, bir atom harbinin boy hedefi haline getiren? Asıl Türkiye'yi haritadan silmekle tehdit eden Reagan'ın serüvenci politikasıdır. Bu politikanın dümen suyunda yürümektir." *(TKP'nin Sesi* Radyosu, 25.10.1982)

"Ve bir kere daha cunta yönetiminin Amerikalılarla kapalı kapılar ardında yaptığı anlaşmaların ulusal çıkarlarımıza ne denli ters olduğunu gösteriyor. Ne ki Evren ABD'nin çıkarı için Ortadoğu'da Türkiye'ye saldırgan bir rol vermeye o denli kendini hazırlamıştır ki...

"Bölgemizde ve dünyamızda harbi, harpçiliği kışkırtan ABD'dir, Reagan yönetimidir. Ülkemize en büyük tehlike ABD emperyalizminden, Reagan yönetiminden, onun dünyada ve bölgede izlediği saldırgan çatışma politikasından geliyor." *(TKP'nin Sesi* Radyosu, 27.10.1982)

"Cuntacılar Çevik Güçler'e üs vermenin, ABD'nin serüvenci planlarına araç olmanın ulusal çıkarlara taban tabana zıt olduğu gerçeğini ne yapsalar, hangi demagojiye başvursalar gizleyemezler." *(TKP'nin Sesi* Radyosu, 17.11.1982)

Buraya dek aktardığımız görüşlere ilişkin şunları söyleyebiliriz: Burjuva yazarların değindikleri birçok "teknik" nokta doğrudur ama bu doğrular tam da sorunun özünü gizlemeye yarıyor. Öte yandan menşeviklerin dedikleri, sorunun özünü biraz daha gizlemekten öteye gidememiştir.

Anderson'ın yazısından iki-üç hafta sonra, resmi propagandadaki şaşırtıcı bir değişikliğe bakarak sorunun özüne doğru yaklaşabiliriz.

Önce gördüğümüz gibi, cuntanın ilk tepkisi, NATO çerçevesi dışında hiçbir sorumluluk taşımadığını, herşeyin NATO amaç ve ihtiyaçları için olduğunu açıklamak olmuştu. Sanki Türkiye'nin bu konuda kendi "çıkar" ve "ihtiyaç"ları hiç yoktu!

Çevik Kuvvetler "tartışması", dikkati cuntanın kendi eylem ve niyetlerinden başka yönlere kaydırdı. Cuntanın kendi stratejik çıkarları, "sihirli" bir biçimde toz oluverdi.

Buna karşılık, liberal ve menşevik muhalefetin sözcüleri de, Türkiye'nin çıkarlarından pek söz etmediler ama ulusal çıkarlar ABD'nin stratejik planları uğruna feda ediliyor, dediler. Cuntanın açıklamalarına karşı, "ulusal çıkarlar" NATO çerçevesi içinde "eritiliyor" da denebilirdi. Onlar bunu demediler.

Ama, öyle görünüyor ki Danışma Meclisi'nin gaf kaynağı bazı üyeleri, cuntanın açıklamalarını yüzeysel anlamıyla değerlendirdiler ve telaşa kapıldılar. Bunun üzerine cunta, Kasım ortalarında yaptığı daha "gerçekçi" ve daha "dengeli" açıklamalarla yandaşlarını rahatlatmak zorunluluğunu hissetti.

Bayülken ve Türkmen, cuntanın, NATO çıkarlarıyla ulusal çıkarlar arasında uygun bir denge kurduğunu, NATO çıkarlarından söz etmenin Türkiye'nin kendi çıkarlarını kollamadığı anlamına gelmediğini açıkladılar.

Danışma Meclisi üyelerinin sordukları sorulara karşılık verirken, Bayülken, "yapılacak herşey NATO için de olsa, sonunda ulusal karara dayanır" dedi ve şöyle devam etti:

"...Biliyorsunuz, bazı havaalanlarımızın modernize edilmesiyle ortaya çıktı. Bizim havaalanlarımız NATO'ya girdiğimizden bu yana NATO tarafından yapılıyor. Bizim yüzde bir altyapı yatırımımız oluyor. Şimdi de modernize ediliyor. Şu bilinmelidir ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyaseti Ankara'da ve Türk milli makamlarınca yapılır. Türkiye'nin civarında kaç havaalanı olduğu biliniyor mu? Bunlar gözönüne alındıktan sonra değerlendirme yapılmalıdır. Şurası bir hakikat ki, Türkiye bütün İslam ülkeleriyle her alanda işbirliği içindedir. Tabii bu askeri alanda da olmaktadır. Ama, eğitim anlaşması yapılıyor diye ille de askeri maksat aramak yersiz olur. Pakt ile ilgisi yoktur. Savunma sanayimizin ürettiklerini satmak için işbirliği yapılır. Bazı konuşmaların, bazı yazarlardan aktarılan görüşlerin etkisiyle adeta Türkiye'ye Körfez'de görev alması için tazyik yapılmıyor diye esef hali mi doğuyor? Bunun esef edilecek yanı var mı? Türkiye'nin Ortadoğu politikasında hiçbir değişiklik yoktur. Türkiye, Silahlı Kuvvetleri'nin güçlü olmasıyla bir NATO üyesi olarak Ortadoğu'da denge unsuru olmakta devam edecektir." *(Hürriyet,* 18.11.1982)

Bayülken, Türkiye NATO üyesi olduğu halde, bunun, örneğin, kendi çıkarlarına uygun bir Ortadoğu siyasetiyle, hatta bölgede İslam ülkeleriyle askeri işbirliğiyle bile çelişmediğini oldukça açık söylüyor.

Aynı röportajda, üslere ilişkin olarak, Türkmen de, "Türkiye'nin NATO bölgesi dışında hiçbir taahhüdü yoktur" diyor ve şöyle ekliyor:

"Bölge dışındaki sorumluluklar için her devletin kendi kararını vermesi gerekiyor. Bizim yaptığımız işbirliği tamamen NATO çerçevesindedir." *(Milliyet,* 15.11.1982)

Böylece Türkmen de NATO sınırları dışındaki eylemlerin, başkalarına değil, Türkiye'nin kendi kararlarına bağlı olduğunu açıkça vurguluyor.

Bayülken ve Türkmen'in demeçlerinden bir nokta daha açığa çıkıyor ki, Çevik Kuvvetler'in kullanması için üs vermek, bugünün ya da yarının sorunu değildir. Üsler uzun yıllardır duruyor ve hem NATO, hem NATO dışı amaçlar için de zaten kullanılıyor. Amerikan askeri uçakları çoktandır iniş-kalkış için bu üsleri kullanıyorlar.

Kısa bir süre önce M.Ali Birand'ın *Milliyet*'te yaptığı röportajda *(Milliyet,* 15.11.1982) Türkmen şu yanıtları veriyor:

"... Türkiye'ye yeni bir üs kurulması söz konusu değil. Diğer tesislerin modernleştirilmesi ise, iki yıl önce imzalanmış Ekonomik ve Savunma İşbirliği Anlaşması ve NATO planları

çerçevesinde yapılacak. Bu da Türkiye'deki mevcut bazı tesislerin geliştirilmesinden ibarettir. İhtiyaçları karşılayacak hale getirilmesidir."

Türk ve Amerikan pilotlarının söz konusu üsleri kullanıp kullanmadığına ilişkin soruyu, Türkmen "biz onu her zaman yapıyoruz" diye yanıtlıyor ve şöyle diyor:

"Bu üslerin Çevik Kuvvet için kullanılabilir hale gelmesi kimi ilgilendirir? Yani bir tesisin kapasitesinin icabında başka maksatlarla kullanılabilir olacak olması, o tesisin NATO savunma planlarına uygun olmadığı anlamına gelmez ki. NATO savunma planlarına uygundur, aynı zamanda da gerekirse başka maksat için kullanılır. Ama bütün mesele bu konuda bir taahhüdün olmamasıdır. Yoksa bugünkü tesisler de (Çevik Kuvvet için) kullanılır.

"Bizim planlarımızda (NATO dışı bölgede kullanılacak) Çevik Kuvvet için düşünülmüş herhangi bir husus yoktur. Ama bütün mevcut tesisler gerekirse bu tip bir kuvvet için kullanılabilir. Bütün bu tesislerin bu tip bir kuvvet için kullanılması kabil-i tasavvurdur. Benim dediğim, bu konuda bizim taahhüdümüz yok. Çevik kuvvet için herşey kullanılabilir. Türkiye değil başka ülkelerde de kullanılabilir. Yunanistan'da da, İtalya'da da kullanılır. Ancak bu ille o tesislerin kullanılacağı anlamına gelmez ki... Biz Amerikalılarla hiçbir zaman Çevik Kuvvet konusunda birşey görüşmedik. Amerikalılar Çevik Kuvvet konusunda hiçbir teklifte bulunmadılar bile..."

Burada söylenmek istenen açık ve basittir: Üsler zaten Amerikan askeri personeliyle dolu, onlar tarafından kullanılıyor ve aynı zamanda modernleştiriliyor. İleride Çevik Kuvvetler bu üsleri kullanmak isterse, bunun için izin istenecek. Şu anda böyle bir durum yok. Şimdilik, üsler Çevik Kuvvetler'in de kullanabileceği gibi hazırlanıyor ama henüz kullanma konusu bağlanmış değildir.

Yani sorun Çevik Kuvvetler'e üs vermek değildir, zaten varolan ve onların kullanabileceği düzeyde hazırlanan üsleri kullanma hakkı tanıyıp tanımamaktır. Bu da bugün, henüz gündemde değildir.

Ayrıca, ABD'nin Türkiye'de öyle çok üssü ve bu üsler üzerinde öyle çok hakkı vardır ki, ayrı bir Çevik Kuvvetler'e gereksinim olup olmadığı bile tartışma konusudur.

Bunu göstermek için, ABD Kongresi'nin Mart 1980'de basılmış Türkiye üzerine Rapor'undan örnekler verebiliriz. Rapor'un başlığı, "Türkiye'nin Sorunları ve Açılımları: ABD Çıkarları Açısından Sonuçları". Rapor şu bilgileri taşıyor:

• "NATO'daki rolünü pekiştirmek için, Türkiye, yıllar içinde çeşitli askeri tesisleri ABD'nin kullanımına açmıştır."

• Bunlar arasında, Kargaburun'daki ABD sahil muhafaza istasyonu da var. Bu, ABD askeri uçak ve gemilerinin, Akdeniz bölgesinde konumlarını saptamalarına yardımcı oluyor.

• Bundan başka İncirlik'teki ABD üssü önde gelen bir *taktik saldırı üssüdür.* İncirlik'te üslenen ABD saldırı uçakları, Doğu Akdeniz yöresinde, kara üssüne sahip, Sovyetler'e en yakın düşman hava kuvvetleridir. Bunların konvansiyonel ya ı da taktik nükleer darbe vurabilme yeteneği vardır.

• "*İskenderun* ve *Yumurtalık* Doğu Akdeniz'deki ABD askeri güçleri için en önemli ikmal ve depolama merkezleridir. Altıncı Filo'nun Akdeniz dolaylarında depolanan yakıtının, aşağı yukarı yüzde 20'si Türkiye'de depolanmaktadır."

Rapordan bu ufak bilgiler bile gösteriyor ki, Türkiye'de ABD'nin, bölgede Çevik Kuvvetler tipi bir operasyon yapması için gerekli herşeyi *zaten* vardır. Bunun yanısıra, bu üslerin çoğu, zaten ABD Kongresi'nin Raporu'nda açıkça belirtildiği gibi, "önemli NATO dışı bir rol" oynamaktadır. *(Turkey Almanac, 1980,* Turkish Daily News Publication, s.439, 443, 445)

IV

Sonuç: Başka sorular

Buraya dek tüm yazdıklarımız, bizi, yazının başında sorduğumuz soruya getiriyor: Eğer Evren kalkıp da Çevik Kuvvetler'e üs vermeyeceğiz derse, bu ne anlama gelir?

Bu 1979'da U-2'ler konusunda yaptığı göstermelik "çıkış"tan bile daha anlamsız olur.

Bir kez, gördük ki Çevik Kuvvetler'e üs kullandırmayı reddetmek, cuntanın Amerikan emperyalizmiyle işbirliğini reddetmesi anlamına gelmez. Bu açıdan yalnızca boş bir jest olur!

Ancak, bir olasılık daha vardır: Çevik Kuvvetler stratejisini tümüyle reddetmek ya da vurgunun ters yönde değişmesi. (Zaten "vurgu" bugüne dek yalnızca sözler düzeyindedir, pratikte birşey yoktur.) Bu olursa, Evren hem içte, hem Arap ülkeleri arasında siyasal puanlar kazanır. Ayrıca bu olursa, bölgeye yönelik daha "gerçekçi" bir genel stratejiye geçildiğini gösterir. Bu yönü işaret eden çok sayıda gösterge de vardır.

ABD'de, tüm Çevik Kuvvetler kavramının yararına ilişkin olarak çok kuşku vardır. Örneğin, daha 1980'de, *Newsweek* dergisi, "bu özünde canalıcı bir bölgede ABD'nin zaafından doğmuş bir stratejidir" diyordu. *(Newsweek,* 14.7.1982)

Dergi, zaafı İran'da Şah'ın yıkılmasıyla başlatıyordu. Çevik Kuvvetler stratejisinin, siyasal malzeme diye kullanılan bir incir yaprağı olduğunu söylüyordu. Amerika'nın bölgedeki müttefikleri tarafından da kuşkuyla karşılandığını, Basra Körfezi devletlerinin bile bunu yeterince "gerçekçi" bulmadıklarını, bu yüzden pek candan destek vermediklerini belirtiyordu. Bu strateji-ye karşı konuşuyor, "Carter Doktrini"ni yeriyor ve buna ilişkin bir Pakistanlı diplomatın sözlerini aktarıyordu. Pakistanlı diplomat, eğer ABD Sovyet tehlikesini önlemek istiyorsa bölgedeki ülkelerin savunma açısından kendi kendilerini güçlendirmelerine yardımcı olmalıdır, diyor.

Gerçekten, son zamanlarda, Carter Doktrini'nden daha "gerçekçi" bir strateji uygulanmaya başlanmıştır: "NATO stratejisinde devrim" dedikleri ve "Rogers planı"nın getirdiği yeniliğe göre, konvansiyonel silahlara ve Avrupa'da bu temelde bir savaşa hazırlık yönüne daha büyük ağırlık verilmektedir. NATO içinde de modası geçmiş bazı mekanizmaların değiştirilmesi ve "yapay" sınırların genişletilmesi için kampanya yürütülmektedir.

Bu açılardan Türkiye'nin, kilit bir konumu vardır. Birincisi, Türkiye'nin hep övündüğü önem, ancak konvansiyonel silahlar düzeyinde geçerlidir. İkincisi, NATO'nun "yapay" sınırları genişletilecekse, Güney Avrupa Müttefik Kuvvetleri Komutanı William Crowe'in dediği gibi, bu, Kuzey değil Güney kanadın genişlemesi anlamına gelecektir. *(Newsweek,* 16.3.1981) Aynı adam, geçenlerde bu kuvvetlerin merkezinin Italya'dan Türkiye'ye aktarılmasını önermişti!

Sonuç olarak şunu söyleyelim ki, tartışma vardır, tartışma vardır. Bazı tartışmalar gerçekten olguları açığa vurur ve onların özünü anlamamıza yardımcı olur. Bazıları da tam tersi işlev görür. Çevik Kuvvetler tartışması bu türdendir ve bu da doğaldır.

— Türkiye'de faşist diktatörlük vardır ve legal basın "öz-sansürlü"dür.

— Evren, daha Genelkurmay Başkanı iken U-2'ler konusunda bildiğimiz "kahramanlık" oyununu oynamıştı. "Seçilmiş"(!) cumhurbaşkanı olunca, Çevik Kuvvetler konusunda daha büyük "kahramanlık" oyunları oynaması beklenmelidir.

— Ayrıca, "muhalefet"in aşırı şövenizmi de, onun, kahramanlık oyunlarını görememesini, görse de açık edememesini, tam tersine gerçeğin örtbas edilmesine yardımcı, aldatmacaya ortak olmasını getirmektedir.

İTİB 11. Kongresi, örgüt seferberliğimizin bir parçası olarak ciddi ve başarılı bir çalışma oldu.

11. KONGRE İTİB'in önündeki çalışmalara ışık tutucu kararlar aldı

İTİB 11. Olağan Kongresi 27-28 Kasım günlerinde yapıldı.

Bu kongre örgüt seferberliğinin başladığı bir döneme denk geldiği için geçmiş yıllardakinden daha değişik bir kongre oldu. İTİB çalışmalarını örgüt seferberliğinin istemlerine uygun biçimde geliştirebilmek için sorunların, önerilerin, gelecek döneme ilişkin karar tasarılarının yoğun tartışıldığı bir platform oldu. Kongreye katılan tüm İTİB üyeleri tekrar tekrar söz alarak örgütün bir yıllık çalışma planını ortaklaşa hazırladılar. Kongre gerçekten verimli, güzel bir kongre oldu.

Kongre devrim yolunda şehit düşmüş devrimciler için saygı duruşu ve ardından söylenen TKP Marşı'yla başladı. Başkanlık divanının seçiminden sonra raporların okunmasına geçildi.

İTİB Başkanı tarafından okunan Merkez Yönetim Kurulu raporu dört bölümden oluşuyordu. Birinci bölümde faşist cuntayı sergileme ve bölgedeki ilerici kamuoyunun faşizme karşı tepkisini örgütleme konusundaki çalışmalar anlatıldı. Diğer bölümlerde ise eğitim çalışmaları, yayın satış ve dağıtımı ve örgütün mali sorunlarını çözmek için yapılan çalışmalar ele alındı.

Daha sonra saymanlık, yayın satışı ve kütüphane raporları okundu. Raporların en önemli yönü yıl içinde yapılan çalışmaları eksiğiyle, fazlasıyla, eğrisiyle doğrusuyla yansıtmasıydı. Saymanlık raporu oybirliğiyle aklandı.

Kongre'ye çok sayıda dayanışma mesaji geldi. Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Elçiliği'nden, Britanya Komünist Partisi'nin bölge örgütünden, çeşitli sendikalardan, İşçi Partisi saylavlarından ve Avrupa'nın çeşitli şehirlerindeki *İşçinin Sesi* örgütlerinden gelen mesajlar çoşkuyla alkışlandı.

Gündemin raporlar üzerine tartışmalar maddesinde beş ana konuda hazırlanan karar tasarıları tartışıldı. Karar tasarıları, bir önceki pazar toplantısında seçilen guruplarca tartışılarak hazırlanmıştı. Bu karar tasarılarına ek olarak, cuntanın zindanlarında şanlı bir direniş örneği veren devrimcilerle dayanışma ve cuntanın sergilenmesi üzerine bir karar tasarısı hazırlandı.

Tasarıların tartışılmasında herkes söz aldı. Raporlarda sergilenen sorunların çözümünde, yeni döneme ilişkin çalışmalara perspektif açmada kollektif katkıda bulunuldu. Doğru teorinin pratiğe yansıması, gericilik döneminde örgütün sorumluluklarının en iyi biçimde yerine getirilmesi için zaman kısıtlanması yapılmadan, tartışıldı, her konuda somut kararlar alındı.

Tasarılar, birer birer, önce okunup sonra tartışıldı. Yoğun tartışmalar sonucu değişiklikler ve eklemeler oybirliğiyle yapıldı. Örgütün içinde bulunduğu parasal sorunlar tartışılırken gelen bir öneri yine oybirliğiyle kabul edildi. Alınan karara göre örgütün parasal sorunu yapılacak bir mini kış kampanyasıyla çözüme bağlanacaktır.

11. İTİB Kongresi'ndeki tartışmaların düzeyi, sorunlara somut devrimci yaklaşım, tüm militanlar olarak geçilen çalışma döneminde çok yol alındığını gösterdi.

Kongre'ye İTİB sempatizanları da çağrıldı. Onlar da tartışmalara aktif olarak katıldılar. Kongre'nin gevezelikten uzak, yoldaşça anlayış içinde çalışması tüm katılanlara yeni bir güç kattı. Gelecek dönemdeki çalışmalarla ilgili olarak kafalardaki tüm soru işaretlerini temizleyerek faşist cuntanın devrimle yok edilmesi savaşımında İTİB'e düşen sorumluluğun bilincinde kongre bitirildi.

Kongre sonunda İTİB binasında yapılan küçük eğlence Kongre'nin verdiği rahatlamayı yansıtıyordu. Kongre tüm İTİB üyelerine kolları sıvayıp örgütün 11 yıllık onurlu geçmişine yeni kavgalara dolu dizgin dalma gücünü verdi.

İTİB 11. KONGRESİ

Genel siyasal durum ve faşizm karşı savaş üstün karar

12 Eylül 1980'de finans kapitalin üniformalı kesimi eliyle halkımıza faşist diktatörlük dayatıldı. Cuntanın amacı finans kapitalin açık diktatörlüğü faşizm altında ekonomik, toplumsal, siyasal bunalımlarla çalkalanan, devlet aygıtının işlemez duruma geldiği Türkiye kapitalizmini kurtarmaktı.

Devrim-karşı devrim ikilemini çok açık bir biçimde yüz yüze getiren bunalımdan iki yolla çıkılabilirdi. Ya işçi sınıfımız ve onun öncülük ettiği halk yığınları bunalımı devrimle çözecek, ya da finans kapitalin açık diktatörlüğü faşizm altında kapitalizmin olağanüstü keskinleşen çelişkileri tersinden, devrim alternatifi bastırılarak çözülecekti.

Devrimci durum hızla olgunlaşıyordu. Ama devrim güçlerinin bilinç ve örgütlülük düzeyi, öznel öge nesnel ortamın gerisinde kalıyordu. Sonuçta karşı devrim üstünlük sağladı ve devrimci durumu bastırdı.

Faşist darbe ardından girilen azılı gericilik döneminde yayılan gerileme, geri çekilme psikolojisi yurt dışında da etkisini gösterdi. Örgütümüzün önünde yığınlarda başgösteren bu geri çekilme psikolojisini kırma görevi vardı. İngiltere'de bu psikolojiyi kırmada örgütümüzün bilinçli ve inatçı çabalarının büyük payı oldu.

Türkiye'de de geri çekilme psikolojisi yavaştan kırılmaktadır. Faşizm devrimci durumu bastırdı ama devrimci duruma yol açan ekonomik bunalımı çözemedi. Cuntanın ekonomik siyaseti kapitalizmin çelişkilerini daha da derinleştiriyor. Bir yandan emekçiler ağır bir ekonomik yıkıma sürüklendi, öte yandan büyük mülkiyetin güçlendirilmesi doğrultusunda alınan önlemler burjuvazinin kendi içindeki çelişkileri azdırdı.

Ekonomik alanda hiçbir manevraya başvuramayan cunta temelsiz siyasal manevralara başvurmaktadır. Bunlardan biri de anayasa referandumudur. Her türlü sahtekarlığın da işlendiği referandumda sandıktan çıktığı söylenen evet oyları, cuntanın desteklendiğinin kanıtı değildir. Halkımızın ezici çoğunluğu faşist cuntaya ve onun anayasasına karşıdır. Cunta bu alevin en ufak bir kıvılcımla tutuşabileceğini çok iyi bildiği için, referandum öncesi en sözde burjuva muhalefetini bile yasakladı. Cuntanın yığınlar arasında en küçük bir sempati örgütleyemediği seçim gezilerindeki, az sayıda, donuk kalabalıklarda da yansıdı.

Anayasa referandumu cuntanın sırtını dayayabileceği bir destek olmaktan çok uzaktır. Cunta, bir yandan halka siyaseti yasaklarken, öte yandan bu manevrayla halkın dikkatini kendi eliyle siyasete çekmek zorunda kalmıştır. Ama siyasal alanda en çok sesini duyurabilen burjuva muhalefet, anayasa oylamasında çeşitli dolambaçlı yollardan cuntaya, anayasasına güven yaratma işlevi gördü. Faşist cuntanın bu anayasaya dayalı her somut uygulaması, cuntanın, anayasasının ve burjuva muhalefetin gerçek yüzünü sergilemede devrimci güçlere büyük olanaklar sağlayacaktır.

Yığınların ezici çoğunluğu faşizme karşıdır ama var olan tepki faşizme karşı doğrudan açık savaşıma dönüşemiyor. Burada yine öznel ögenin rolü ortaya çıkıyor. Faşizmi devirmek için savaşı kazanacak örgütlü bir güç gerekir. Savaşarak düşmanı yenmek, yavaş yavaş yığınların bilincinde uç veren tepkiyi örgütlü bir karşı koyuşa çevirmek, onları öncünün arkasında örgütlemek gerekiyor.

Öte yandan ağır darbeler yiyen devrimci güçlerin toparlanmaları, yeniden örgütlü savaşıma geçişleri hızlanmıştır. Yığınların psikolojisinde cuntaya karşı uç veren tepkiyi örgütlemek, bu tepkinin burjuva muhalefeti tarafından örgütlenmesini engellemek, yığınları devrime hazırlamak öznel ögenin güçlendirilmesiyle, proletarya hegemonyasının yaşama geçirilmesiyle olanaklıdır. Bu açılardan devrimci güçlerin oluşturduğu Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi'nin (FKBDC) işlevi büyüktür. Örgütümüz FKBDC'nin güçlü bir devrimci çekim merkezi olması için çalışacaktır. İşçi sınıfının hegemonyasında yığınları faşist cuntaya karşı gerçek demokrasi kavgasına katma, yığınların devrimci bilincini pekiştirme, onların dolu dizgin bir devrimci savaşıma atılmasını engelleyen, bilinç bulandıran her türlü burjuva muhalefetine, sosyal demokrasi ve oportünizme karşı savaş yolunda bölgemizde üzerine düşen görevleri yerine getirecektir. Faşist cuntanın referandum sonrası somut uygulamalarını hem Türkiyeli yığınlar hem de Avrupa demokratik kamuoyu önünde sergileyecektir.

Emperyalist emellerle, dışa açılma özlemleriyle dolu Türkiye finans kapitali Ortadoğu'da potansiyel bir savaş ocağıdır. Bu savaş ocağı bugün Türkiye ordusunu NATO ve Amerika'yla yürüttüğü ikili anlaşmalarla modernize etmeye uğraşıyor. Sömürgeleştirdiği Kuzey Kıbrıs'ın Güney'ine inebilir, Ortadoğu ülkeleriyle, Yunanistan'la pazar paylaşım savaşlarına girebilir. Türkiye'nin iç sömürgesi olan Kürdistan'da Kürt halkına yönelik toplu bir kıyıma girişebilir. Cuntanın Ortadoğu'ya her yolla açılma siyaseti için yürüttüğü askersel hazırlıklar uzun erimli olarak dünya devrimci merkezi Sovyetler Birliği'ne, dünya işçi sınıfının genel çıkarlarına yöneliktir.

Ortadoğu işçi sınıfı ve halklarının devrimci ve demokratik örgütleriyle güçlü bağlar kurmak, savaşımı enternasyonal birlik temelinde örgütlemek, bu doğrultuda çalışmalarımızı geliştirmek, güçlendirmek faşist cuntayı devrimle yıkma savaşımının da önemli bir parçasıdır.

Örgütl nm ve yığın çalışmas üstüne karar

Devrimci çalışma olanaklarının artmaya başladığı bu dönemde, örgütümüzü gelecek değişimlere hazırlamak için, en temel vurgu yığın çalışması ve örgütlenmedir. Bu konuda İTİB 11. Kongresi aşağıdaki kararları alır.

1. Yığın çalışmasının merkeziliğini ve planlılığını sağlamak için şunlar yapılmalıdır:

a. Tüm bilgiler tek elde toplanıp, dağıtılmalı,

b. Tüm işyeri, okul, yerleşim birimlerinin planları yapılmalı ve bunlar üzerinde örgütlenme programları geliştirilmelidir.

2. Düzenli yığın çalışması, düzenli ve sürekli yayın dağıtımı ile sıkıca bağlanmalı ve bu çalışma bölge ve işyeri temelinde belirlenmiş sorumlular eliyle yürütülmelidir.

3. Yığınlarla bağ kurmada ve yığın psikolojisindeki potansiyeli uyandırmada bu dönemde siyasal içerikli aktif eylemler koyulmalıdır. Çıkarılan bildirilerin standartları yükseltilmelidir.

4. Yığın bağlarının geliştirilmesinde de önemli bir araç olarak, işçilerin ve öğrencilerin somut sorunlarını çözmek, kültürel ve sportif çalışmalara hız vermek gereklidir.

5. İngiltere'de bulunan Kıbrıslılar arasında önümüzdeki dönemde yoğun bir çalışma yapılmalıdır.

6. Kadın üye ve sempatizan kazanmaya yönelik çalışmaya özel bir önem verilmelidir.

7. Londra dışı bölgelerle olan ilişkiler geliştirilmeli, çalışmalar arttırılmalıdır.

Cezaevlerindeki tutuklularla dayanışma ve faşist cuntanın sergilenmesi üstüne karar

Faşist cuntanın uygulamalarının Avrupa kamuoyuna sergilenmesi önümüzde duran en önemli görevlerden biridir.

Faşist anayasaya dayalı her somut uygulama anında sergilenmelidir. Bu çalışmaların hedefi, faşist Türkiye devletini Avrupa kamuoyundan soyutlamak, Türkiye halklarıyla güçlü bir dayanışma sağlamak olmalıdır.

Bugün Türkiye'de 150 binin üzerinde siyasal tutuklu cezaevlerinde çürütülüyor. Buralarda insanlık dışı uygulamalar, işkenceler sürüyor. Faşist diktatörlüğe karşı savaşımızın en önemli bir parçasını cezaevlerinde devrimci morali, devrimci onuru çiğnetmeyen devrimciler sürdürüyor. Burjuvazinin zindanlarında yiğitçe direnenler, sizler halkımızın onurusunuz.

Faşist cuntayı Avrupa kamuoyuna sergilemede cezaevlerinde siyasal tutuklularla dayanışma sağlamak çalışmalarımızın önemli bir halkasıdır. Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi'nin (TDHSK) Avrupa demokratik kamuoyu içerisinde yürüttüğü çalışmalar bugüne dek güçlü bir demokratik muhalefet örgütlemiştir. TDHSK'nin eylemlerine en geniş desteği sağlamak örgütümüzün görevleri içindedir.

Mali durum üstüne karar

Ülkemizdeki faşizmin yurt dışında sergilenmesi, İngiltere'de yaşayan Türkiyeli kitleye sosyalist bilincin verilmesi yolunda örgütümüze büyük görev düşmektedir. Bu görevleri yerine getirmek için önümüze çıkan mali sorunları çözmek de işin bir başka önemli yönüdür.

Bu yolda İTİB Kongresi,

a) Şu ana kadar yığılmış ve ayakbağı olan borçların hemen temizlenmesi için acil girişimde bulunmayı,

b) Gelir kaynaklarının iyi değerlendirilmesini, yeni kaynakların bulunmasında aktif, sonuç alıcı girişimlere geçmeyi,

c) Gereksiz harcamalardan kesinlikle kaçınmayı ve örgüt eşyalarının kullanılmasında titizlik göstermeyi,

d) Önemli bir gelir kaynağı olan yayın satışında daha özenli çalışmayı,

karar altına alır.

Eğitim ve kütüphane üstüne karar

Örgütümüzü güçlendirmek, yığın bağlarını genişletmeken başta siyasal yetişkinliğimizi arttırmaktan, bu da ideolojik anlayışı derinleştirmekten geçiyor. Bu anlayışla İTİB 11. Olağan Genel Kurulu

— Pazar seminerlerinin yanısıra önemli güncel konularda açık oturum türü eğitimlerin düzenlenmesini,

— Seminerlerin kaynakçalarının koşullar elverdiği ölçüde önceden dağıtılmasını,

— Özellikle teorik içerikli seminerlerde katılanların ön hazırlığının denetlenme yollarının geliştirilmesini,

— Seminerin verilişi sırasında gerekli yabancı dillere çevrilebilmesi için teknik olanakların sağlanmasını kararlaştırır.

Kütüphanemiz de eğitim çalışmalarında önemli bir araçtır. Bu amaçla İTİB 11. Olağan Genel Kurulu,

— Kütüphanenin mali olanaklarının genişletilmesi için yerel belediye ve diğer kuruluşlara yardım için başvurulmasını,

— Kitap sayısının çoğaltılmasını, siyasi, aktüel, teknik periyodik yayınlara parasız abone olanaklarının sağlanmasını,

— İTİB üyelerinin kütüphane üyeliklerinin yenilenmesini,

— Kütüphanenin açılış ve kapanış saatlerinin belirlenmesini,

karar altına alır.

Yayın dağıtımı üstüne karar

Yığınları örgütlemekte en önemli araç yayınların onlara düzenli ulaştırılmasıdır. Devrim için örgüt seferberliğinin başladığı bu dönemde bölgemizde yayın satışı mekanizmasını geliştirmek zorundayız. Bu amaçla örgütümüz İTİB,

a) Daha sıkı bir denetleme için yayın satışlarının merkezileştirilmesini,

b) Tüm yoldaşların ve sempatizanların yayın dağıtımında aktif görev almalarını planlamayı,

c) Yeni yayın satış alanlarının bulunması için aktif çaba gösterilmesini,

karar altına alır.

İTİB 11. Kongresi'ne aşağıdaki kişi ve kuruluşlar mesaj göndererek İTİB'in savaşımına omuz vermişlerdir.

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Elçiliği
Britanya Komünist Partisi Manchester Bölgesi
Kürdistan Kültür Sentrumu, Hollanda
Birleşik Mühendislik İşçileri Sendikası, Mühendislik bölümü
Britanya İnşaat İşçileri ve Teknisyenleri Sendikası (Kuzey Batı bölgesi)
Hackney Bölgesi Sendikalar Birliği
Lord Fenner Brockway (İTİB'in Fahri Başkanı)
Leslie Huckfield, saylav
Tony Benn, saylav
Frank Allaun, saylav
Ron Leighton, saylav
James Lamond, saylav
Joe Ashton, saylav
Reg Race, saylav
Frank Dobson, saylav
Alfred Dubs, saylav
Dennis Canavan, saylav
W.M. McKelvey, saylav
Neil Kinnock, saylav
Tom Cox, saylav
Martin Flannery, saylav
Roy Hughes, saylav
Ernie Roberts, saylav (TDHSK Başkanı)
Andrew Bennett, saylav
George Foulkes, saylav
George Morton, saylav
Dennis Skinner, saylav
Bob McTaggart, saylav
Bob Cryer, saylav
Jim Marshall, saylav
Sydney Bidwell, saylav
Norman Atkinson, saylav
Ken Eastham, saylav
Richard Balfe, Avrupa Parlamentosu saylavı
Roland Boyes, Avrupa Parlamentosu saylavı
Alf Lomas, Avrupa Parlamentosu saylavı
Marion Sarafis
Alan Bush, Nazım Hikmet Oratoryosu kompozitörü
İnfo-Türk, Belçika
DEMAR
Manchester Üniversitesi Öğrenci Birliği
Manchester Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Enstitüsü Öğrenci Birliği
I. Pallikaras, Manchester Üniversitesi Kıbrıslılar Birliği
Hamburg Türkiyeli İlericiler Birliği
Köln, TDİB
Mannheim İşçiler Birliği
Münih *İşçinin Sesi* taraftarları
Dortmund *İşçinin Sesi* taraftarları
Düsseldorf *İşçinin Sesi* taraftarları
Bergisch Gladbach *İşçinin Sesi* taraftarları
Braunschweig *İşçinin Sesi* taraftarları
Stuttgart *İşçinin Sesi* taraftarları
Schifferstadt *İşçinin Sesi* taraftarları
Augsburg *İşçinin Sesi* taraftarları
Weinheim *İşçinin Sesi* taraftarları
Bruchsal *İşçinin Sesi* taraftarları
Fransa *İşçinin Sesi* taraftarları
Avusturya *İşçinin Sesi* taraftarları
Norveç *İşçinin Sesi* taraftarları
İsviçre *İşçinin Sesi* taraftarları
Hollanda *İşçinin Sesi* taraftarları

DENEYİM ALIŞVERİŞİ

Öfke kabarıyor

Merhaba yoldaşlar,

Ben ...'den bir yoldaşınızım. Yaşım henüz 17. Ben de birçok genç gibi çalışmaktayım. Devrim ateşini her geçen gün biraz daha içimizde duymaktayız.

Artık halkın hoşnutsuzluğu gözle görülür, kulakla duyulur hale gelmiştir. 12 Eylül faşist darbesinden bugüne kadar ...'da büyük farklılıklar gözleniyor. Artık halkın ağzını bıçak açmaz oldu. Sorular karşısında çoğu suskun ve yanıtsız kalıyor.

Beraber çalışmakta olduğumuz, benden yaşça büyük bir abi, geçenlerde, anayasa (faşist anayasa) oylamasından önce şu sözleri söylüyordu: "Bu böyle gitmez, yürümez. Bu halk birgün öyle bir Anadolu işi yapacak ki baştakiler feleğini şaşıracak." Bu sözleri onun tavrını açıkça ortaya koyuyordu.

Ben aynı zamanda sporla da uğraşmaktayım. Burada benim gibi spora meraklı bir sürü genç var. 3 yıllık atletim. Bu süre içinde bir sürü genci tanımış oldum. Ayrıca Ekim sayınızda spora da yer vermişsiniz. Spor olanaklarınız olması beni gerçekten çok sevindirdi. Devrimci savaşımda sporun da yeri vardır. İnsan kondisyonunun, yani fiziksel gücün yerinde olması ve ideolojik güçle birleşmesi devrimi biraz daha yakına getirir. Yoldaşlarımızın çoğunun spor yapma olanağı yok. Ama biz onlara bir takım pratik egzersizler gösteriyoruz, bunları yaparlarsa çok daha iyi olur.

Hepimiz bir kulüp çatısı altında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Atletizmle uğraşan arkadaşların çoğu dar gelirli ailelerin çocukları. Öteki spor dallarıyla uğraşan kesim ise (yüzme, okçuluk, tenis) ekonomik durumu bizimkilerden çok çok iyi olan ailelerin çocukları. Yani bu, bir tanımıyla da burjuva kesimi oluyor. Onlar atletizm gibi zahmetli bir spor dalıyla pek uğraşmıyorlar.

Kulüpteki arkadaşlarımızın bazısı okuyor, bazısı da çalışıyor. Kışın çalışmalarımız, yazın olduğu kadar uzun sürmez. Kışın kısa ve özlü bir program izleriz. Haftada 2-3 kez uzun mesafe, yani kros çalışmalarımız olur. Bu çalışmalara 3-4 arkadaş katılır. Programı bitirdiğimiz zaman bağlara bahçelere gireriz. Bir ağacın altına oturur, birbirimize toplumun ekonomik ve siyasal ortamıyla ilgili sorular yöneltiriz ve bu sorulara genellikle doğru cevaplar buluruz. Buna benzer yollardan birbirimizi daha iyi tanımış oluruz.

Genç yoldaşlar yönetimin faşist bir yönetim olduğunu, faşist anayasanın işçinin köylünün tüm emekçi halkın özgürlüğünü tamamen ortadan kaldırdığının bilincine varmış kişilerdir.

İşte yoldaşlar buralardan, bizim ellerden sizlere yazacaklarım şimdilik bunlar. Sizlere buralardan yazacak o kadar çok şey var ki hepsini bir kerede yazmak sanırım olanaksız.

Buradan sizlere, tüm devrimci genç yoldaşlar adına Leninci selamlarımızı iletir, tüm yoldaşlara devrim savaşımında başarılar dileriz.

Faşizmi ininde gebertececeğiz!

Ufuk Meriç, ...

İşçileri köylüleri tük tem zsiniz

Sayın arkadaşlarım,

Sizlere yazmak istediğim bazı sorunlar var. Ben bir köylüyüm. Yazım iyi değil. Bu da herşeyden yoksun olmamdan, ilkokulu dahi göremememdendir.

Köyümüz 70 hanedir. Hâlâ okul dahi yok. Onun için kendimi geliştiremedim.

Sizlerle konuşamadım. Ama sizlerin çok yayınlarınızı okudum, okuyorum. Ben de sizlere bazı şeyler yazmaya çalışacağım.

Faşist cuntanın anayasası kabul edildi. Hemen arkasından faşist oyuncular sonucu %91'lik diye şişiriyor, yalan söylüyorlar. Bir köyde 200 seçmen var. Sonuç 80 hayır, 120 evet!

Faşist Evren Fatsa konuşmasında: "Biz insan harcamak değil, insan kazanmak istiyoruz. Yolunu şaşırmış kişileri yola getireceğiz" diyor. Zaten her gün binlerce kişi işkence görüyor. Sizler başka birşey bilmezsiniz! Ancak insanları zindanlara atarsınız! Ne yaparsan yap bir gün uzanan pis dilini keseceğiz!

İktidardaki çıkarcılar yine zam yapmaya başladılar: Akaryakıta yüzde 20 zam, yer mi! Bu bir senede üçüncü, dördüncü oldu. Ete, gazeteye, şekere zam! Kiraya zam. Sigaraya yüzde 100 zam. İçkiye yüzde 20 zam. İşsizler ordusuna zam ise yüzde 67!

Geçenlerde *Yeni Asır* diye bir gazete elime geçti. 22 Kasım tarihli bu gazetede şöyle bir haber vardı: "Maliye Bakanlığı'nca yapılan hesaplara göre: 1983'de çalışma yaşına gelecek her 100 kişiden 33'ü iş bulabilecek, 67'i ise işsizler ordusuna katılacak, kahvede oturacak." Sanki çay parasını vereceklermiş gibi kahveye gönderiyorlar!

Bizlerden, işçilerden, köylülerden aldığınız paralarla tanklarınızı, toplarınızı aldınız! Bunlarla bizim öz kardeşlerimizi işçilerimizi, aydınlarımızı kurşun sıkarak, ipe çekerek, sulara atarak, zindanlara tıkarak yok etmeye çalışıyorsunuz!

Ama tüketemezsiniz biz köylüleri, işçileri, tüm proleterleri!

Kanımızın son damlasına kadar faşizmin tanklarına, toplarına karşı savaşacağız, kahredeceğiz sizi!

Yaşasın işçiler, köylüler!

Yaşasın dünya proletaryası!

Kahrolsun faşist cunta!

Kahrolsun menşevikler!

Yaşasın TKP—*İşçinin Sesi!*

.....Köyü, ...

ANAHTAR

Partinin üy lik ¨lçütleri üye sayısı ve etkinliği

RSDİP'nin 2. Kongresi'nde Lenin'le Martof'un parti üyeliği üstüne tartışmaları komünist partisi öğretisinin gelişme sürecinde önemli bir yer tutar. Bu tartışmanın özünü Lenin şöyle anlatıyor:

"İkimiz de farklı formülasyonlar ileri sürdük. Ben, parti üyesinin, parti programını kabul eden, partiyi parasal olarak destekleyen ve bir parti örgütünde çalışan kişi diye tanımlanmasını önerdim. Martof ise, ilk iki koşula ek olarak bir parti örgütünün denetimi altında çalışmayı yeterli görüyordu. Ben kendi formülasyonumda direndim ve merkeziyetçilik ilkesini bırakmadan başka bir tanımı kabul etmenin olanaklı olmadığını söyledim. Bir parti örgütünde çalışmayan kişiyi parti üyesi tanımak, partinin bütün denetimine karşı olmak anlamına gelecekti. Martof, *Iskra*'nın ilkelerine tümüyle ters yeni bir ilke getiriyordu. Partinin sınırlarını gevşetiyordu. Martof, partimiz yığınların partisi olmalıdır diyerek bu durumu haklı çıkarmaya çalıştı. Oysa yaptığı, her türden oportünistlere kapıyı açmak ve iyice bulanıklaşıncaya kadar partinin sınırlarını bollaştırmaktı." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce Basım, c.7, s.79-80)

Görüldüğü gibi, Martof, yığın partisi olmayı parti üye sayısını çoğaltmaya eşitlerken üyelik standartlarını da gevşetiyordu. Lenin'in yığın partisi anlayışının başlangıcı ise üyelik standartlarını yüksek tutmaya dayanıyordu:

"Parti örgütlerimiz güçlendiği, *gerçek* Sosyal Demokratlardan (komünistlerden—*İ.S.)* oluştuğu ölçüde parti *içinde* sallantı ve istikrarsızlık azalacaktır. Böylece, partinin yönlendirdiği ve çevresinde halkalanan işçi sınıfı *yığınları* üzerindeki etkisi daha geniş, daha yönlü, daha zengin ve daha verimli olacaktır." (Lenin, c.7, s.258)

"Sorun, sayılarda değil, gerçekten devrimci proletaryanın fikirlerini ve siyasetini doğru dile getirmededir." (Lenin, c.24, s.82)

Aktardıklarımızı Yürükoğlu yoldaşımızın Lenin'in anlayışını özetleyen sözleriyle bağlayalım: "Lenin'in parti teorisinin iki ana ilkesi vardır. Birincisi ve en önemlisi, yüksek ideolojik bilinçli, doğru siyasetli parti, ikincisi, en geniş yığın *etkisini* sağlamak (üye sayısı değil, yığın etkisi). Lenin bu iki ana ilkenin en verimli biçimde birleştirilmesini istemiştir." (R.Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye,* ikinci basım, s.120)

Şimdi, Lenin'in, genel olarak parti üye sayısıyla sınıf arasındaki sayısal ilişkiyi nasıl gördüğüne bakalım:

"Partinin sınıfla ilişkisi, tarihsel ve öteki koşullara bağlı olarak başka başka ülkelerde değişiklikler gösterir. Örneğin, Almanya'da sınıfın 15'de biri, Fransa'da 140'da biri partide örgütlenmiştir. Almanya'da her bir parti üyesine 'geniş kesimlerden' 4-5, Fransa'da ise 14 sosyal demokrat (parti sempatizanı anlamına—*İ.S.)* düşer. Fransa'da parti — hem de 'açık' örgütler ve siyasal özgürlükler altında — hiçbir zaman 100 bin üyeye ulaşamadı.

"Aklı başında herkes, Almanya'da sınıfın 15'de birini partide örgütlemeyi olanaklı kılan, ama Fransa'da zorlaştıran, Rusya'da ise *daha da zorlaştıran* tarihsel koşulların, nesnel nedenlerin olduğunu anlayacaktır." (Lenin, c.19, s.407)

Diyelim ki, parti üye sayısının artmasını uzun süre engelleyen bir sürü etmen vardır. Bu durumda da Lenin'in yaklaşımı şöyledir:

"Küçük bir partinin bile, örneğin Britanya ya da Amerikan partisinin, siyasal gelişme yolunu enine boyuna inceledikten ve partisiz yığınların yaşamı ve geleneklerini öğrendikten sonra, uygun bir anda devrimci bir hareket başlatması olanaklıdır. (...) Böyle bir parti, böyle bir anda belgileriyle öne atılıp milyonlarca işçiyi peşinden getirebiliyorsa, yığın hareketi var demektir. Devrimin çok küçük bir parti tarafından başlatılıp utkuya ulaştırılabileceğini hiç de tümüyle yadsımam. Ama yığınları kazanma yöntemlerini bilmek gerekir. Bunun için de en geniş kapsamlı devrim hazırlığı zorunludur.

> ***Parti üye sayısını arttırma, daha çok siyasal çalışma, daha geniş yığın bağı, daha sıkı ideolojik eğitim, daha üstün örgütçülük, daha yetkin yöneticilik demektir.***

(...) En geniş kapsamlı hazırlık olmadan hiçbir ülkede başarı elde edilmez. Oldukça küçük bir parti yığınları yönetmeye yeterlidir." (Lenin, c.32, s.476)

Geniş parti, devrimci mesajın yığınlara ulaştırılmasında büyük kolaylıklar sağlayacağı için, partinin ideolojik düzeyini düşürmediği ve doğru siyaseti sulandırmadığı sürece istenir birşeydir. Özellikle atılım dönemlerinde yığın hareketini kucaklayabilmede anlamlı bir büyüklüğe ulaşmak can alıcı önem taşıyabilir. Bu konuya ilişkin olarak, Lenin, 1905 Devrimi'nin dalgalarının henüz kesilmediği 1906 yılında, uyarılarını dikkatle saklı tutarak şöyle diyor:

"Çizgimiz doğrultusunda sıkı çalışarak ve serüvenlere yol vermeyerek Larin'in 'idealine' (900 bin parti üyesi) ulaşacağız ve hatta onu geçeceğiz. Partiyi *proleter* unsurların yardımıyla genişletmek mutlaka gereklidir. 500'den fazla işçi çalıştıran fabrikalarda 81 bin, öteki fabrikalarla birlikte toplam 150 bin işçinin bulunduğu St. Petersburg'da yalnızca 6 bin parti üyemizin olması normal değildir. 500'ün üstünde işçisi olan fabrikalarda 377 bin, toplam olarak 562 bin işçinin yaşadığı Merkez Endüstri Bölgesi'nde yalnızca 20 bin üyemizin olması normal değildir. Böyle merkezlerde beş katı, on katı işçiyi *partilemeyi öğrenmeliyiz.* Larin bu anlamda çok haklıdır. Ama, entellektüel alçaklığın ve histerinin avı olmamalıyız. Kendi sosyal demokrat (komünist—*İ.S.)* yolumuzu izleyerek ve serüvenlere düşmeyerek amacımıza ulaşacağız." (Lenin, c.11, s.358-359)

Örgüt Seferberliği duyurumuzda da şöyle deniyor:

"Son yılların siyasal gelişmeler açısından en tehlikeli ama son bir-iki yıla oranla devrimci çalışma olanakları daha geniş kışına giriyoruz."

Yani tehlikeler azalmamıştır, gericilik dönemi kalkmamıştır, bu bakımdan parti üyeliğinde gericilik dönemi ölçütleri geçerliliğini sürdürmektedir. Öte yandan, yığın hareketliliğinde yükselme olanakları ufukta belirmiştir. Bu da *partileme yeteneğimizi* yeni baştan tazelememizi, yaygınlaştırmamızı gerektirmektedir. Örgüt seferberliğimiz, bir yanıyla, bu iki görevi ustaca birleştirme sınavıdır. Parti üye sayısını arttırma, daha çok siyasal çalışma, daha geniş yığın bağı, daha sıkı ideolojik eğitim, daha üstün örgütçülük, daha yetkin yöneticilik demektir.

DENEYİM ALIŞVERİŞİ

Düşmanı yenmek için örgüt s ferb rliği

Değerli yoldaşlar,
Bizler TKP-*İşçinin Sesi*'nin örgüt seferberliğini, yerinde ve zamanında yapılan bir duyuru olarak değerlendiriyoruz. Bu duyurudaki maddeleri tek tek inceledik.

Çalışmalarımızda daha canlı olup, en geniş çevrelere ulaşabilmek için uğraş vereceğiz. Gerçekten düşmanı yenmek istiyorsak, bu faşist cuntayı devirip, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimini gerçekleştirmeliyiz.

Bunun için de "örgüt seferberliğini" iyice özümsemek gerekiyor. Ancak böyle bir yoldan çalışmalarımız zaferle sonuçlanacaktır.

Bunun için bizler şunları yapmaya karar verdik:

1. Yaptığımız eğitim çalışmalarıyla ideolojik düzeyimizi yükselterek, aramızdaki bağları yoldaşça geliştireceğiz.
2. Yığınlarla kaynaşıp, kendimiz ilerleyip, onları bilinçlendirip, gelecek devrim savaşına hazırlanacağız.
3. Bulunduğumuz semtlerde ve fabrikalarda yeni İMG'ler yaratma yolunda çalışmalar yaparak, örgüt seferberliğinde üzerimize düşeni yapacağız.

Faşizmi yıkmanın yolu koşullara uygun çalışma ve devrimci örgütlenmeden geçer. Yığınlardan uzak kalarak, onlarla kaynaşmadan onları devrim yoluna çekemeyeceğimizi unutmamak gerekir.

Yaşasın örgüt seferberliğimiz!

Yaşasın TKP-*İşçinin Sesi!*

Hamburg
Ekim-İMG

Gazete yalnızca yığınları değil, kadroları da eğitir. Militanlar gazete aracılığıyla komünist anlayış kazanırlar.

Gazetemizin örgütlenmedeki önemi

Değerli yoldaşlar,
Örgütlenmemizde gazetenin çok büyük önemi var.

Gazetemiz kollektif çalışmanın bir ürünüdür. Kollektif gazete çalışmasının başarısı yerel çevrelerin çabaları üstünde yükselir. Bu da yerel çevrelerin tek tek kişilerle bağ kurması, onlarla ilişkiye geçmesi demektir.

Gazete partimizin siyasetini, tutumunu tüm örgütlere ulaştırıp ülke çapında aynılığı sağlar. Yerel örgütlerimiz bir yandan gazeteyi haber ve yazılarla beslerken, öte yandan da tüm işçilerin ve halkın arasında savaşımı genişletmelidirler. Gazete aynı zamanda öteki siyasal hareketlerle ideolojik savaşımın yapıldığı en etkin araçtır.

Gazete yalnızca yığınları değil, kadroları da eğitir. Hareketimizin militanları ve sempatizanları gazete aracılığıyla komünist anlayış kazanırlar. Öte yandan gazeteyi satarken, tartışırken yetkinleşiriz. Lenin'in söyledikleri gazetenin önemi konusunda bize ışık tutuyor:

"Bize en çok acil olan şey alanı genişletmek, kentler arasında düzenli ortak çalışma temeli üzerinde gerçek bağlar kurmaktır. (Eğer çıkarılacak gazete, adına layık bir gazete ise, yani eğer düzenli olarak çıkarılıyorsa, bir dergi gibi ayda bir değil, ama en azından ayda dört kez çıkarılıyorsa.)

Gazeteyi salt dağıtma işlevi bile fiili bağların kurulmasına yardımcı olur. Şu anda devrimci amaçlarla yapılan kentler arası haberleşme çok enderdir, her zaman ve her durumda, kural olmaktan çok istisnadır. Ama eğer bir gazetemiz olsaydı, böyle bir haberleşme kural olurdu ve bu elbetteki, sadece gazetenin dağıtımını sağlamakla kalmaz (daha önemli olan) deneyim, malzeme, güç ve kaynak alışverişini da sağlardı. Örgütlenme çalışmalarının kapsamı hemen genişler, ve bir yörede sağlanan başarı öteki yörelerin daha iyi çalışması için örnek olurdu. Gazete ülkenin başka kısımlarında çalışan yoldaşların kazanmış oldukları deneyimlerden yararlanma isteği uyandırdı. Yerel çalışmalar şimdikinden çok daha zengin ve çeşitli olurdu." (Lenin, *Ne Yapmalı,* 1. baskı, s.204-205-206)

Evet yoldaşlar, gazetemiz her alana, yurdun her köşesine, geniş bir alana ulaşmaktadır.

İçinde yaşadığımız gericilik döneminde gazetemizin önemi kat kat artmıştır. Yığınları devrime hazırlamak ülkemizi devrime götürebilmek için yerel örgütlerimizin canla başla çalışmaları gerekir. Eğer gazete geniş yığınlara ulaşıyorsa, bu, hareketimiz için en büyük başarı demektir. Öyle ise gazetemizi her alana ulaştırmak için daha yaratıcı çalışalım.

Lenin'in söylediği gibi, "bütün güçleri birleştirecek ve hareketin sadece lafta değil, gerçekten yöneticisi olabilecek bir devrimci örgütün her protesto hareketini, her kaynaşmayı, her an desteklemeye hazır, ve bunlardan kesin mücadeleyi verebilecek savaş güçlerini inşa etmek ve sağlamlaştırmak" görevini yerine getirmede merkez organımız *İşçinin Sesi* devrimci silahımızdır.

Biz Köln'deki çalışmalarımızı söylediklerimiz doğrultusunda yürütmeye çabalıyoruz. Her hafta yayınlarımızı satmaya gittiğimiz zaman, en azından daha önceki haftalara göre gazete satışını arttırmak için çaba gösteriyoruz.

Her hafta bir ya da iki gazete satmayı arttırırsak, önceki haftaya göre yeni bir ya da iki kişi ile daha bağımızın ve ilişkimizin artacağını biliyoruz.

Bu çabayı tüm yoldaşlar, tüm sempatizanlara mal etmeyi amaçlıyoruz. Bunun için hafta sonları düzenli satışlar, üniversitede yayın sergileri, tüm eylemlerde yayın satışları yapıyoruz. Çalışmalarımızı daha da geliştirmek zorunda olduğumuzu biliyoruz.

Haydi yoldaşlar, örgüt seferberliğinde gazetemizi tüm emekçilere ulaştıralım.

Yaşasın devrimci silahımız *İşçinin Sesi!*

Ali Cesur
Köln

Holdinglerin açgözlülüğü işçi sınıfının savaşımına yeni askerler katıyor.

Burjuvazinin saldırılarına karşı n etkili silahımız disiplinimizdir

Değerli yoldaşlar,

Bir yıla yakın bir süredir burjuvazinin saldırılarından büyük ölçüde korunduk.

Korunma silahlarımız:

— Merkez Organ üzerindeki düzenli eğitim,

— Düzenli işaretli buluşma,

— Eleştiri-özeleştiri,

— Kollektif çalışma,

— Komünist geleneklerimize ve devrimcilere sahip çıkma,

— Düzenli biriktirdiğimiz parasal kaynakları devrime yararlı yollarda harcamak.

Bizi geliştirecek olan Merkez Organımız *İşçinin Sesi*'dir. Küçük burjuva devrimcileri bize bir yayın organı çevresinde örgütlenmenin oportünistlik olduğunu söylüyorlardı. Bir dönemin kendi deyimleri ile bu dört-dörtlük devrimcileri, bugün ne yapacağını bilemez bir halde birahane köşelerinde gezmek durumunda kaldılar. Ne var ki onlar küçük burjuva devrimcisiydi. Çok şey beklemek zaten düş olur.

Yeni çıkan anayasa tam anlamıyla faşisttir. Karşı devrim, güçlerini sınıf savaşında akla gelen tüm silahlarla donatıyor. Ancak, işçi sınıfı sürekli yenilecek sanmasınlar. Holdinglerin aç gözlülüğü işçi sınıfının savaşımına yeni askerler katıyor.

Yaz taarruzunu bitirdik. Önceden hesapladığımız parasal katkıyı aştık. Bu taarruz birçok noksanımızı gösterdi. O noksanları düzeltme yolunda çalışıyoruz. Bugünkü tüm çalışmalarımız, yarınki devrim içindir.

S.Ayık, Ankara

DENEYİM ALIŞVERİŞİ

Münih örgütümüz Agfa-Gevaert'taki yığınsal işten çıkarmalar karşısında aşağıdaki enternasyonalist bildiriyi yayınladı. Aynen veriyoruz.

BİLDİRİ

Agfa-Gevaert firması Tegernseer Landstr'deki işletmelerini kapatma kararı aldı. 3200 işçi sokakta, işsizlikle karşı karşıya. Bunların arasında 400'ün üzerinde Türkiyeli işçi ve çıraklık öğrenimi yapan genç bulunuyor.

Patronlar tarafından alınan bu kararın gerçek nedeni iddia edildiği gibi firmanın iflas etmiş olması değildir.

3200 işçinin sokağa atılmasının en büyuk nedeni, BAYER ve Agfa patronlarının daha çok kâr elde etmek için bilinçli ve işçi düşmanı oyunlarıdır. Bunlar kârları için yıllarını fabrikaya vermiş işçileri gözlerini kırpmadan sokağa atıyorlar.

Agfa-Gevaert firmasının 1982 yılı cirosu 6 Milyar Mark olarak hesaplanmaktadır. Bu paranın içine kârları da dahildir. Fototeknik bölümünü yeteri kadar kârlı görmeyen patronlar ilk önce işçi sayısını azaltmayı denediler. Fakat özellikle Tegernseer Landstr.' deki işçilerin çoğu uzun senelerden beri bu işletmede çalıştığından dolayı, bu onlara biraz pahalıya mal olacaktı. Onun için şimdi iflas gösterip, bu işten kolaylıkla sıyrılmayı düşünüyorlar.

Ekonomik ve buna bağlı toplumsal kriz 1973'lerden beri F.Almanya'yı ve tüm kapitalist dünyayı sarmaktadır. İşsiz sayısı iki milyona yakın, işsizlik artık sosyal bir afet halini almıştır.

Bu arada "ekonomik krizin ve işsizliğin sorumlusu yabancı işçilerdir" denilerek problemlerin bu düzenden kaynaklandığı, bu düzenin bozukluğu gözlerden kaçırılmak istenmektedir. Buna bağlı olarak politikacılar tarafından yabancı düşmanlığı körüklenmektedir.

İşçiler,

F. Almanya'yı saran bu krizden ne Alman işçileri, ne de yabancı işçiler sorumludur. Sorumlu olan bu düzenin kendisidir. Bir zamanlar sizleri Hauptbahnhof'larda davullar, bandolarla karşılayanlar, şimdi yıllarca sömürdükleri yetmiyormuş gibi, size birkaç kuruş verip geri yollamak istiyorlar. Böylelikle kendi yarattıkları problemlerden kolaylıkla kurtulmayı deniyorlar. Agfa firması onlar için bir başlangıçtır. Eğer Agfa'da başarılı olurlarsa sıra MANN, Deckel, BMW, SIEMENS, MBB ve AEG'ye geliyor. Bu yüzden Alman ve tüm yabancı işçiler elele ve omuz omuza mücadele etmelidirler. Kapitalistlere verilecek tek cevap işçilerin birleşmiş yumruğudur.

Yaşasın işçi sınıfının birliği!

Münih-İşçinin Sesi

Ç CUK GÖZÜYLE

Bu çizim bir gecekondu semtini anlatıyor. Tek bır fabrika olduğu için işsizlik var. Suyu yok, kuyudan su çekiyorlar. Çocukların giysileri yamalı... Bunlar yetmiyormuş gibi askerler ikide bir cemseyle gelip baskı yapıyorlar, halkı tutukluyorlar.

